



**Gemeente  
Amsterdam**

# **Beleidskader Vluchtelingen in Amsterdam 2015- 2018**

## Inhoudsopgave

Samenvatting	3
Inleiding Amsterdams vluchtelingenbeleid	6
Wie is de vluchteling	7
Rol van het Rijk en taken van de gemeente	9
Gemeentelijk vluchtelingenbeleid sinds 2007	11
Een geïntegreerde en sluitende aanpak	12
Samenvatting en conclusies vluchtelingenbeleid 2011 – 2014	13
Ambities, aandachtspunten en beleidsprioriteiten 2015 – 2018	15
Aandachtspunten	17
Thema Werk maken van Talent	17
Thema Maatwerk voor kwetsbare groepen	17
Thema Organisatie en communicatie	19
Thema Culturele sensitiviteit	20
Beleidsprioriteiten	21
Thema Huisvesting	21
Thema Taal en Inburgering	23
Thema Maatschappelijke participatie en burgerschap	24
Thema Onderwijs en Scholing	25
Thema Werk, inkomen en ondernemerschap	27
Thema Welzijn en gezondheid	29
Kosten vluchtelingenbeleid 2015 – 2016	31
Bijlagen bij dit Beleidskader:	
• Procesplaat Arrangement 'Van A tot Z'	33
• Activiteiten taal & re-integratie voor vluchtelingen	34

## Samenvatting

Als verantwoordelijke hoofdstad heeft Amsterdam – met zijn eeuwenlange traditie als barmhartige en veilige thuishaven voor iedereen die een leven in vrijheid zoekt – de bijzondere taak om statushouders een nieuw thuis te bieden. Het doel van deze notitie is de ambitie en het kader voor het lokale vluchtelingenbeleid van Amsterdam voor de komende jaren vast te stellen.

### *Aanpak en doelstellingen vluchtelingenbeleid 2015 - 2018*

In de periode 2011 tot en met 2014 heeft de Gemeenteraad met de Beleidsnotitie *Vluchtelingen in Amsterdam*<sup>1</sup> hoge ambities vastgesteld. Eerdere prioriteiten blijven in de komende jaren onverminderd van kracht. Voor Amsterdam, maar ook voor de vluchtelingen zelf, wordt de lat hoog gelegd. In de jaren 2015 – 2018 krijgt Amsterdam te maken met veel grotere aantallen vluchtelingen die hun nieuwe toekomst starten in onze stad. Om de ambities versneld te realiseren, is het bestaande beleid geïntensiveerd en doorontwikkeld:

- Meer maatwerk: we gaan uit van de talenten van elke vluchteling en richten het beleid op het eerder signaleren en effectief stimuleren van dit talent;
- De gemeente Amsterdam benut initiatieven vanuit de samenleving om met innovatieve programma's instroom op de arbeidsmarkt, opstarten van ondernemerschap en kwalificatie door opleiding en onderwijs te versnellen.

Door vertaling van de ambities naar aandachtspunten, beleidsprioriteiten en concrete maatregelen, wil Amsterdam vluchtelingen effectief ondersteunen naar zelfstandigheid en welzijn.

Het College stelt met het Beleidskader 2015 – 2018 de volgende doelstellingen:

Thema	Doelstelling 2015 - 2018	Realisatie 2011 – juli 2015
1. Huisvesting	Iedere nieuw toegelaten vluchteling heeft (basaal gestoffeerde) woonruimte	<i>In de jaren 2013 en 2014 is een achterstand in de huisvesting ontstaan van 541. Taakstelling voor 2015 is 1375. In 2015 zijn tot 1 oktober 540 vluchtelingen gehuisvest in Amsterdam</i>
2. Taal en inburgering	100% van de vluchtelingen heeft aan de inburgeringsplicht voldaan, bij voorkeur op niveau startkwalificatie, zodra hij/zij 3,5 jaar in Amsterdam woont	<i>Op 1-7-2015 heeft 86% van de vluchtelingen die hier 3,5 jaar is (cohort 2011) geen inburgeringsplicht (meer)</i>
3. Maatschappelijke participatie en burgerschap	Meer vluchtelingen maken eerder gebruik van de infrastructuur van de stad of buurt en zetten zich zo mogelijk daarvoor in	<i>Deelname aan stedelijke taal- en re-integratieactiviteiten is op 1-7-2015 69%</i>
4. Onderwijs en scholing	100% van de vluchtelingen met studiepotentieel volgt (bij)scholing op hoger niveau. Middelbaar opgeleide vluchtelingen hebben een startkwalificatie. Laagopgeleiden ontvangen begeleiding gericht op passend onderwijs, dualiteit en participatie	<i>In de periode 1-1-2012 tot 1-7-2014 hebben alle Amsterdamse hoogopgeleide vluchtelingen met potentie en ambitie (229 personen) een traject kunnen volgen bij het UAF (stichting voor Vluchteling-Studenten)</i>
5. Werk, inkomen, ondernemerschap	Nader in te vullen wanneer beter beeld is van de doelgroep	<i>Nader in te vullen wanneer beter beeld is van de doelgroep</i>

<sup>1</sup> Beleidsvoornemens voor de periode 2011 – 2014, behandeld in de Gemeenteraad op 13 juli 2011

<b>6. Welzijn en gezondheid</b>	Er is structurele aandacht voor gezondheid bij gemeentelijke begeleiding	<i>Verkennde afspraken zijn gemaakt in de keten</i>
---------------------------------	--	---

### *Aandachtspunten*

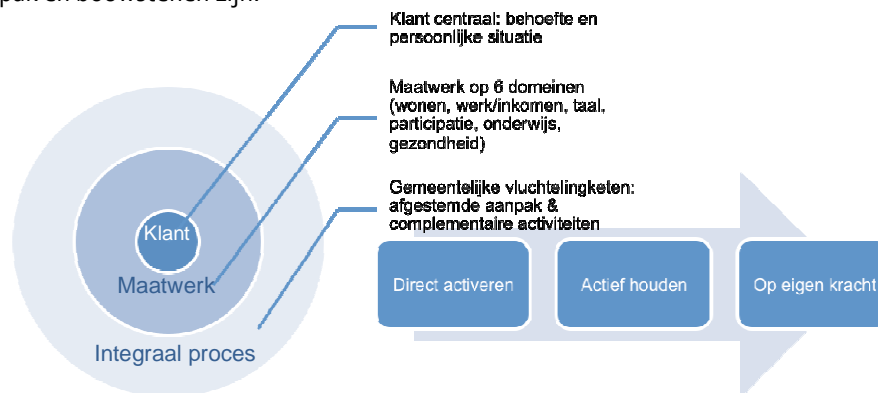
De gemeente stelt daarnaast vast dat er vier algemene aandachtspunten zijn bij het behalen van deze doelstellingen, namelijk:

	<b>Thema</b>	<b>Aandachtspunten</b>
A.	<b>Werk maken van talent</b>	Het aanwezige talent binnen de groep vluchtelingen zo snel mogelijk herkennen en benutten in samenwerking met opleiders en werkgevers.
B.	<b>Maatwerk voor kwetsbare groepen</b>	Binnen de algemene groep vluchtelingen zijn vrouwen, minderjarigen en LHBT extra kwetsbare groepen. Zij verdienen bijzondere aandacht en maatwerk in gemeentelijke begeleiding en voorzieningen voor vluchtelingen.
C.	<b>Organisatie/communicatie</b>	Een sterke regie binnen de gemeentelijke vluchtelingketen, met de focus op monitoring van resultaten en communicatie.
D.	<b>Culturele sensitiviteit</b>	Culturele sensitiviteit van alle gemeenteonderdelen en instellingen die diensten leveren aan vluchtelingen.

### *Maatwerk en integrale aanpak*

Amsterdam ondersteunt de vluchteling met maatwerk om op eigen benen te staan en voor zichzelf op te komen. De integrale aanpak is gericht op het snel aanbieden van geschikte woonruimte en directe (snelle) activering en heeft expliciet aandacht voor opleiding en scholing, voor laag-, midden en hoogopgeleiden, waardoor vluchtelingen zich beter kunnen voorbereiden op werk en participatie.

De aanpak en bouwstenen zijn:



De banden met belangrijke partners in het proces worden aangehaald. Dit zijn stichting VluchtelingenWerk Amstel tot Zaan (SVAZ, sociaal regisseur en maatschappelijk begeleider), stichting voor Vluchteling-Studenten (UAF, ondersteuning bij opleiding hoger onderwijs), expertisecentrum Pharos (gezondheidsbevordering), de uitvoerder van het taal/oriëntatieprogramma voor vluchtelingen, zorgaanbieders, zelforganisaties aangesloten bij Vluchtelingen Organisaties Nederland (VON) en overige maatschappelijke organisaties.

### *Intensivering van activering*

Een speerpunt in de komende tijd is de intensivering en versnelling van activering. Hierbij wordt ingezet op het krijgen van inzicht in de aanwezige talenten van vluchtelingen, waar mogelijk al in de asielfase voordat een status wordt toegekend. Amsterdam gaat nieuwe allianties aan met werkgevers, de uitzendbranche en opleiders. Deze nieuwe allianties en afspraken zijn vastgelegd

in het actieplan 'ondernemerschap en werk'. Met deze partners maakt de gemeente een snelle en goede match tussen vluchtelingen – zowel al aanwezige vluchtelingen als degenen die in de komende periode arriveren – en de (langdurige) openstaande vacatures in de Metropool Regio Amsterdam. Ook worden op een creatieve manier talentarrangementen opgezet in samenwerking met opleiders en werkgevers en is er meer aandacht voor zelfstandig ondernemerschap.

Inburgering gaat hand in hand met (beroeps)opleiding, werk en participatie. Tijdens het inburgeringstraject wordt aangesloten bij het onderdeel ONA (Oriëntatie op de Nederlandse Arbeidsmarkt) door een Amsterdamse context te realiseren met mogelijkheden voor vrijwilligerswerk, stages en het opbouwen van een netwerk. Vluchtelingen die bij- of omscholing nodig hebben, stromen in geïntegreerde opleidingen inburgering/MBO in.

#### *Hogere taakstelling huisvesting vluchtelingen*

Amsterdam vangt meer vluchtelingen op door een forse stijging van de wettelijke taakstelling tot huisvesting. In 2015 gaat het bijna om een verviervoudiging (van gemiddeld 350 naar 1.375 personen). Voor 2016 is de taakstelling geprognosticeerd op 2.043.

#### *Concrete maatregelen*

De volgende maatregelen moeten het bereiken van de doelstellingen 2015 – 2018 versterken:

- Huisvesting: nieuwe en creatieve woonvormen voor behalen taakstelling huisvesting zoals het invoeren van woningdelen, inzetten jongeren en studentenhuisvesting en het realiseren van tijdelijke woonunits. Er zijn afspraken tussen woningcorporaties, gemeente en huurdersverenigingen over het huisvesten van vluchtelingen.
- Taal en inburgering:
  - Doorontwikkelen taal/oriëntatieprogramma als juiste start voor nieuwe vluchtelingen: meer aandacht voor opleidingsniveau en doelperspectief (route naar participatie of werk) tijdens traject en ten behoeve van vervolgdadvies, verbinden aan maatschappelijke initiatieven.
  - Doorontwikkelen flankerende taalprojecten ter bevordering taalverwerving
  - Aansluiten bij de nieuwe eisen van het inburgeringsexamen door stageplekken op de werkvloer te stimuleren
  - Taalprojecten richten zich naast taalverwerving ook op participatie en werk
- Maatschappelijke participatie/burgerschap:
  - continueren van de maatschappelijke begeleiding door SVAZ. Verbinden begeleiding aan creatieve woonvormen huisvesting.
  - Aansluiten bij gebiedsgericht werken (participatie in de wijk)
- Onderwijs en scholing:
  - continueren contract UAF voor ondersteuning naar opleiding op hoger niveau
  - ontwikkelen van een geïntegreerd traject beroepsopleiding en inburgering op MBO niveau, samen met de ROCvA
- Werk, inkomen en ondernemerschap:
  - Ontwikkelen diagnose/ werkadviespunt voor versnelling toeleiding naar werk
  - Doorontwikkelen empowermenttraject om weg naar werk te verkleinen
  - Inzet op financiële zelfredzaamheid
  - Inventariseren mogelijkheden publiek private samenwerking.
  - Snelle matching op openstaande vacatures en accelatorprogramma richting ondernemerschap in samenwerking met werkgevers en de uitzendbranche.
- Welzijn en gezondheid
  - Inzet op vroegtijdige voorlichting en gezondheidseducatie
  - Trainen van gespecialiseerde klantmanagers, consultants SVAZ en vrijwilligers op belang/inhoud van gezondheidsthema's , doorverwijzing en signalering.

*"De kracht van Amsterdam is vrijheid. Om elke dag keuzes te maken, en om dromen waar te maken. Die vrijheid is pas iets waard als iedereen mee kan doen, waar je wieg ook stond."*<sup>2</sup>

Ieder jaar vestigen zich in Amsterdam vluchtelingen die noodgedwongen en met gevaar voor eigen leven huis en haard hebben moeten verlaten. In het najaar van 2015 staat in Europa, Nederland en ook Amsterdam de toename in het aantal asielzoekers als gevolg van het langlopende conflict in Syrië hoog op de agenda. Als verantwoordelijke hoofdstad heeft Amsterdam – met zijn eeuwenlange traditie als barmhartige en veilige thuishaven voor iedereen die een leven in vrijheid zoekt – de bijzondere taak om statushouders een nieuw thuis te bieden. Amsterdam wil voor vluchtelingen vooral een veilige haven zijn waar ontberingen en onzekerheid plaatsmaken voor bestendigheid, waardering en kansen voor een nieuwe toekomst.

De ervaring, doorzettingsvermogen en creativiteit van deze vluchtelingen zijn een aanwinst voor de stad. Amsterdam wil dit potentieel zoveel mogelijk benutten, heeft mensenrechten hoog in het vaandel staan<sup>3</sup> en wil aan vluchtelingen de aandacht en begeleiding geven die ze nodig hebben om een kwalitatief goed bestaan op te bouwen. Tegelijkertijd blijkt uit onderzoek dat het voor veel vluchtelingen niet gemakkelijk is om een nieuw bestaan op te bouwen. Het is voor hen vaak lastig om werk te vinden. Onvoldoende beheersing van de Nederlandse taal en een beperkt sociaal netwerk belemmeren hun ontwikkeling. Vluchtelingen kampen bovengemiddeld met gezondheidsklachten.

Om talenten van vluchtelingen optimaal te benutten én om hun rechten als burger van deze stad te kunnen realiseren, intensiveert de gemeente zijn aanpak de komende jaren. Maatwerk staat hierbij voorop. Een integraal beleid op de thema's wonen, taal en inburgering, participatie en burgerschap, werk en inkomen, welzijn en gezondheid blijft bestaan, maar nog meer dan in de vorige periode zetten we hierbij in op het aangaan van allianties met maatschappelijke organisaties, werkgevers en opleidingsinstituten om een versnelde activering naar participatie, werk of een eigen bedrijf te realiseren. Met de oprichting van een taskforce voert de gemeente de regie op de integraliteit van de aanpak en het versneld behalen van resultaten en doelen. Want snelle en duurzame integratie in de Amsterdamse samenleving komt de toekomst van de vluchteling, maar tegelijkertijd de welvaart en groei voor iedereen ten goede.

#### *Begrippenkader*

In de samenleving worden allerlei termen door elkaar gebruikt om verschillende soorten vluchtelingen te duiden. Dat levert verwarring op. Daarom maakt dit Beleidskader gebruik van een simpel, consistent en helder begrippenkader.

Een asielzoeker is een vreemdeling die zijn land heeft verlaten en bij de Nederlandse overheid een asielaanvraag indient. Zodra de Immigratie- en Naturalisatiedienst beslist dat de asielzoeker terecht bang is voor vervolging in eigen land, krijgt hij/zij een asielvergunning. Vanaf dat moment is persoon 'vergunninghouder' en formeel erkend als 'vluchteling'. Het gemeentelijk vluchtelingenbeleid hanteert de term vluchteling. Hiermee wordt ook de verblijfsgerechtigde, vergunninghouder, statushouder, of asielgerechtigde bedoeld.

<sup>2</sup> Amsterdam is van iedereen, Coalitieakkoord 2014 – 2018 D66, VVD, SP, pagina 2.

<sup>3</sup> Amsterdam heeft zich op 13 maart 2014 uitgeroepen tot 'Internationaal Verantwoordelijke Hoofdstad' waarbij de thema's mensenrechten en samenwerken centraal staan.

Dit Beleidskader gaat uit van de volgende driedeling:

1. vluchteling: heeft verblijfsstatus (na doorlopen asielpcedure)
2. asielzoeker: is na indiening asielverzoek in afwachting van besluit IND
3. ongedocumenteerde vreemdeling: verblijft zonder verblijfsstatus in de stad (en zit niet in asielpcedure)

De gemeente sluit hiermee aan bij de gangbare terminologie die professionals in de vluchtelingketen hanteren.

## Wie is de vluchteling?

### *De vluchteling, een bijzondere migrant*

Vluchtelingen zijn een heterogene groep met verschillende achtergronden, talenten en levensverhalen. Niettemin vertoont hun levensloop gelijkenissen vanaf het moment van gedwongen migratie, de zoektocht naar houvast en bij vestiging in Nederland. Dit zijn veelal bekende uitdagingen van migranten als het leren van een nieuwe taal, het omgaan met afwijkende normen & waarden en mogelijke devaluatie van diploma's en vaardigheden in de nieuwe omgeving. Daarbovenop komt echter het vluchtelingspecifieke feit dat de (plotse) migratie geen keuze is, waardoor mensen onvrijwillig losgerukt worden uit hun milieu & status, uit traditionele familiebanden en het vertrouwde sociale netwerk. Zij moeten hun leven weer opbouwen in een periode van rouwverwerking, bij een ervaren verlies van identiteit en een onbekende en onzekere toekomst.

Tegelijkertijd zijn vluchtelingen vaak als geen ander gemotiveerd om een nieuwe toekomst op te bouwen. Prof. dr. H. Ghorashi<sup>4</sup> bepleit het belang van het direct na aankomst opbouwen van een nieuwe toekomst door de vluchteling (en niet alleen te 'overleven'). Hoop en toekomstperspectief stimuleren de creativiteit en eigen kracht en verlichten de zwaarte en druk van het verleden. Het is daarbij essentieel om zich meteen te oriënteren op de samenleving en een sociaal netwerk op te bouwen. Anderen helpen door hem of haar niet te zien als hulpbehoevend of zwak (wat passiviteit en afhankelijkheid in de hand werkt), maar als een krachtig persoon met dromen en talenten.

### *Vluchtelingen wereldwijd, in Nederland, in Amsterdam*

Het conflict in Syrië is één van 's werelds grootste vluchtelingencrises in bijna 25 jaar. In het najaar van 2015 zijn meer dan 4 miljoen Syriërs het land ontvlucht, terwijl ook binnen Syrië 7,6 ontheemden leven<sup>5</sup>. De grootste gastlanden voor vluchtelingen zijn Pakistan, Iran en Libanon. In Nederland hebben zich in het eerste decennium van deze eeuw circa 70.000 vluchtelingen gevestigd. De grootste groepen vluchtelingen kwamen uit Somalië, Irak, Iran en Afghanistan. In Amsterdam vestigden zich in 2009 t/m 2014 circa 350 vluchtelingen per jaar. In 2015 is de situatie veranderd met een fors toenemend aantal formeel erkende vluchtelingen die gehuisvest worden. De taakstelling voor 2015 is 1.375, in 2016 ligt deze zelfs iets boven de 2.000. Dit maakt de urgentie van snelle en duurzame integratie groter.

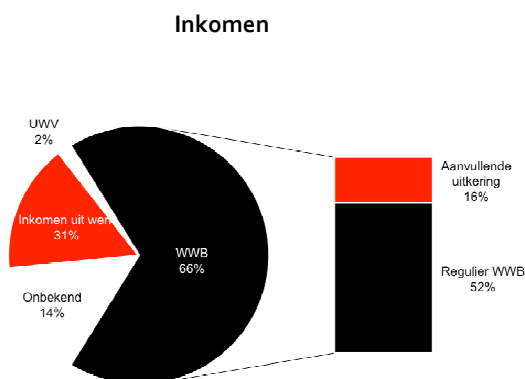
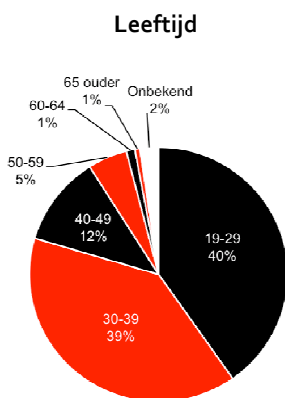
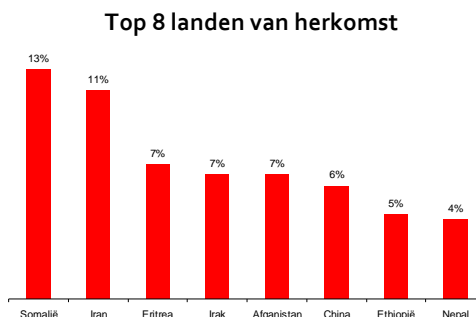
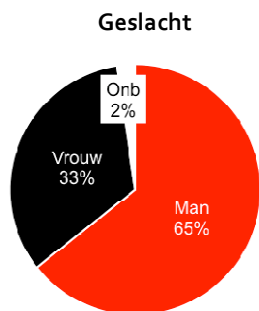
Om een indruk te krijgen van de samenstelling van de bestaande Amsterdamse vluchtelingenpopulatie, staan hieronder het geslacht, de leeftijd, inkomenssituatie en top 8 aan nationaliteiten van de vluchtelingen die in de periode 2011 – 2014 in Amsterdam zijn komen wonen.

---

<sup>4</sup> Gebaseerd op: Naar een visie voor VluchtelingenWerk 2015, voorjaar 2010, pagina 15 en 'Ik ben veilig maar niet gelukkig', Filosofie in Bedrijf, nr. 3/4, december 2006

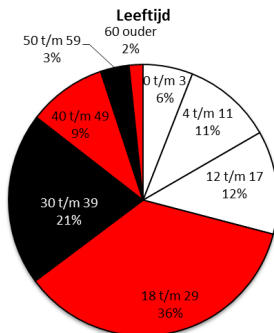
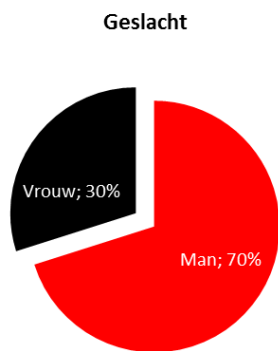
<sup>5</sup> UNHCR

**Amsterdamse vluchteling**  
Cohort 2011 - 2014, N= 1117

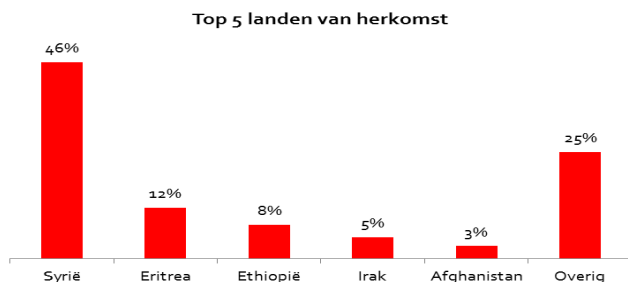


De instroom van nieuwe statushouders in de jaren 2016 – 2018 zal waarschijnlijk een ander profiel hebben dan die we de jaren hiervoor gezien hebben. Het aandeel vluchtelingen uit Syrië zal flink toenemen, ook blijven Eritreërs naar Nederland vluchten. Om een indruk te geven van het profiel van toekomstige vluchtelingen in Amsterdam, geven we hieronder **landelijke** cijfers weer over de samenstelling van de groep vluchtelingen die eind september 2015 in asielzoekerscentra verbleven. De uiteindelijke samenstelling van zich in Amsterdam vestigende vluchtelingen kan hiervan verschillen. Het relatieve aandeel Syriërs en Eritreërs zal bijvoorbeeld groter zijn, omdat van hen een hoog percentage ook erkend wordt als vluchteling.

**Bezetting centrale opvang**  
28 september 2015  
Bron: COA







## Rol van het Rijk en taken van de gemeente

Het vluchtelingenbeleid in Nederland kent een taakverdeling tussen rijk en gemeenten. Grofweg is het rijk verantwoordelijk voor eerste opvang en procedure, terwijl de gemeente zich richt op duurzame integratie van erkende vluchtelingen die aan hen gekoppeld zijn als nieuwe inwoner. In het najaar van 2015 regelt de gemeente bovendien de noodopvang van asielzoekers op verzoek van het Rijk. In beginsel blijft dit echter een rijksverantwoordelijkheid.

### *De rol van het rijk*

De beoordeling of asielzoekers in aanmerking komen voor een verblijfsvergunning op grond van de Vreemdelingenwet is een rijksverantwoordelijkheid. De Immigratie- en Naturalisatiedienst (IND) voert deze taak uit. Het Centraal Orgaan opvang Asielzoekers (COA) is belast met hun opvang. Als een asielzoeker zijn verblijfsvergunning krijgt, start zijn inburgeringstermijn en dient hij zo snel mogelijk de asielopvang te verlaten en zich te vestigen in een gemeente. Gemeenten hebben een wettelijke verplichting (op grond van de Huisvestingswet) om deze vergunninghouders woonruimte aan te bieden. Op het moment van vestiging wordt de desbetreffende gemeente verantwoordelijk.

### *De rol van de gemeente*

In Amsterdam is vrijheid een drijvende kracht en zijn vluchtelingen welkom. Iedereen die hier rechtmatig is, krijgt hulp in het zo spoedig mogelijk realiseren van een zelfstandig en volwaardig bestaan. In het belang van vluchtelingen zelf, maar ook om draagvlak voor solidariteit te behouden in de stad, zet Amsterdam zich in voor snelle en duurzame integratie.

De gemeente heeft de taak vluchtelingen te huisvesten en zoekt hierin bij grotere aantallen vluchtelingen naar creatieve oplossingen. Indien nodig verstrekt de gemeente in de beginsituatie een uitkering en ondersteunt de vluchtelingen bij het opbouwen van een nieuwe toekomst door in te zetten op een persoonsgericht ontwikkelpad naar scholing, werk en participatie. Amsterdam streeft hierbij naar maximale arbeidsparticipatie van vluchtelingen. Voor één van de eerste prioriteiten: de taal leren in een inburgeringscursus, is de vluchteling zelf verantwoordelijk, eventueel met een lening van het Rijk.

Een belangrijke schakel is het Rijk. Amsterdam wil maatwerk kunnen bieden aan vluchtelingen om zo beter te kunnen ondersteunen in het integratieproces. De gemeente wil daarom titel en mandaat om vluchtelingen op weg te helpen met taal en integratie, vergezeld van passende financiering. De lobby naar het Rijk concentreert zich op de volgende punten:

- inburgering op lokaal niveau en adequate maatschappelijke begeleiding. In in onze stad bouwt de vluchteling aan het nieuwe netwerk waarmee hij of zij steeds meer de regie over eigen leven kan herpakken. Decentrale uitvoering biedt hiermee de beste kansen voor duurzame integratie en participatie.
- Hiervoor is deels Rijksfinanciering nodig. Gemeentelijke budgetten staan al geruime tijd onder druk: voor het verzorgen van adequate maatschappelijke begeleiding, inburgering en toeleiding naar duurzame (arbeids)participatie moeten we putten uit een

uitgekleed gemeentefonds. Ook heeft Amsterdam grote zorgen over het nieuwe verdeelmodel voor het bijstandsbudget.

- Een bredere uitwisseling van klant- en profielgegevens, zowel in de asielprocedure als tijdens de inburgeringsfase. Op deze manier kan de gemeente zijn rol in snelle en duurzame integratie uitvoeren.
- Het wegnemen van obstakels in wet- en regelgeving die een snelle start blokkeren. Zoals de wettelijke inspanningsverplichting bij de uitkeringsaanvraag, het structureel lage inkomensniveau van jongeren, te late toekenning van huur- en zorgtoeslagen, of het niet toestaan van werken of het leren van de taal tijdens de asielprocedure zoals vastgelegd in het actieplan 'ondernemerschap en werk'.

#### *Ongedocumenteerde vreemdelingen*

Personen die géén verblijfsvergunning hebben, maar wel in de stad verblijven (ongedocumenteerde vreemdelingen), verkeren in kwetsbare omstandigheden. De gemeente zoekt samen met maatschappelijke organisaties naar mogelijkheden voor tijdelijke opvang en begeleiding bij de terugkeer naar eigen land.

#### *De rol van het maatschappelijk middenveld*

“Om beter in te kunnen spelen op veranderingen in de samenleving, wil de gemeente meer gebruik maken van particulier initiatief en maatwerk bieden.”

“Wederzijdse initiatieven versterken we door meer samen te werken met maatschappelijke partners in de stad”. (*coalitieakkoord 2014 – 2018 Amsterdam*).

Van brancheorganisaties tot individuele vrijwilligers: Amsterdam toont zich solidair met de komst van vluchtelingen naar de stad. De energie die in de samenleving aanwezig is om vluchtelingen een warm welkom te heten en te ondersteunen bij integratie, benut de gemeente Amsterdam ten volle. Banden met bestaande partners worden nauwer aangehaald. Daadkrachtig en effectief optreden vraagt om snel schakelen, korte lijnen en de vluchteling centraal stellen. Ook door vluchtelingen zelf te betrekken en te bevragen voordat ze in Amsterdam worden gehuisvest.

Enkele concrete voorbeelden van samenwerking met maatschappelijke partners die (later) in dit beleidskader genoemd worden, zijn:

- Sinds 2007 werkt de gemeente voor de maatschappelijke begeleiding van vluchtelingen intensief samen met de stichting VluchtelingenWerk Amstel tot Zaan (SVAZ). SVAZ heeft ruim 400 vrijwilligers die zich dagelijks inzetten voor het welzijn van vluchtelingen. Voor de periode 2015 – 2018 is het een speerpunt van de gemeente en SVAZ om gericht aansluiting te zoeken bij initiatieven in de wijk. De directe leefomgeving biedt immers goede aanknopingspunten voor meedoen; door contact met de burens op straat, de buurtwinkel of school- en wijkactiviteiten.
- Op 5 juni 2013 sloot de gemeente een contract met de stichting UAF over de verbetering van de dienstverlening aan hoger opgeleide vluchtelingen. Met behoud van hun uitkering en tijdelijke opschorting van de sollicitatieplicht kunnen zij de opleiding die zij in het land van herkomst zijn begonnen hier afmaken. Amsterdam stelt vluchtelingen(zelf)organisaties financieel in staat zich actief in te zetten voor vluchtelingen. Zij spelen een belangrijke rol bij de belangenbehartiging van en informatieverstrekking aan hun achterban. Deze organisaties kunnen een beroep doen op de gemeentelijke subsidieverordening “Burgerschap en Diversiteit” voor financiering van projecten op het gebied van burgerschap, (vrouwen-)emancipatie, acceptatie van LHBT (dit is de gebruikelijke afkorting om mensen te duiden die lesbisch zijn, of homoseksueel, biseksueel en/of transgender) en bestrijding van discriminatie. Organisaties en netwerken van vrouwelijke vluchtelingen kunnen bij het Service Punt Emancipatie terecht voor informatie en advies, het versterken van hun

netwerk, professionalisering en (financiële) ondersteuning bij het opzetten en uitvoeren van activiteiten.

- Sinds 2011 werken zes migrantenomroepen samen in stichting Edusom<sup>6</sup>. Samen richten deze omroepen zich met hun wekelijkse uitzendingen op het overgrote deel van de Amsterdamse migranten, waaronder ook veel vluchtelingen. Zij zijn een belangrijke schakel bij de informatie in de eigen en de Nederlandse taal. Zij zenden (ook via streaming en internet) wekelijkse multimediale Nederlandse taallessen uit. Deze lessen worden mogelijk gemaakt door een subsidie van de gemeente Amsterdam.
- Op het gebied van de verbetering van de gezondheidstoestand van vluchtelingen werkt de gemeente samen met de VON (Vluchtelingen Organisaties Nederland) en stichting Pharos, expertisecentrum voor gezondheidsverschillen.
- De komende periode intensiveert de gemeente op het terrein van zorg en welzijn de samenwerking, met zorginstellingen en huisartsen.

#### *De rol van werkgevers, brancheorganisaties, opleiders en ondernemers*

Een doorontwikkeling van het vluchtelingenbeleid ten opzichte van de vorige beleidsperiode is de focus op talentontwikkeling. De gemeente zoekt nieuwe allianties, zoveel mogelijk op lokaal niveau, met bedrijven, opleidingsorganisaties, en werkgevers gaan we benutten.

- Samen met VNO-NCW en de uitzendbranche gaan we concrete acties opzetten om vluchtelingen te matchen aan (lang) openstaande vacatures.
- Samen met het ROCvA ontwikkelt de gemeente een geïntegreerd traject inburgering/beroepsopleiding op MBO niveau waarbij de deelnemer direct aan de beroepsopleiding/inburgering start, waarbij óf minimaal MBO2 examen (startkwalificatie) behaald wordt óf het inburgeringsexamen.
- Ondernemerschap zal een nieuw focuspunt zijn. Samen met netwerken van ondernemers als startup bootcamp en partijen als THINK worden programma's ontwikkeld. Deze nieuwe alliantie en afspraken zijn vastgelegd in het actieplan 'ondernemerschap en werk'.

### **Gemeentelijk vluchtelingenbeleid sinds 2007<sup>7</sup>**

#### *Meerjarenbeleid Amsterdam*

Op 14-11-2006 stelde het college van B&W het gemeentelijke vluchtelingenbeleid voor de periode 2007 t/m 2010 vast. Daarbij werd bepaald, dat de gemeentelijke diensten samen verantwoordelijk zijn voor de uitvoering van een geïntegreerd vluchtelingenbeleid. Het gezamenlijke doel was om de vluchteling zo snel mogelijk het stadium Z (= zelfstandigheid) te laten bereiken. De dienst Dienst Maatschappelijke Ontwikkeling (afdeling Educatie & Inburgering) werd aangewezen als 'trekker' van het vluchtelingendossier. In hetzelfde besluit heeft B&W de maatschappelijke begeleiding van vluchtelingen van aankomst in Amsterdam tot aan hun zelfstandigheid opgedragen aan de stichting VluchtelingenWerk Amstel tot Zaan (SVAZ). Tijdens het traject van 'A tot Z' begeleidt SVAZ alle geregistreerde vluchtelingen. SVAZ houdt rekening met de kansen en risico's van de cliënt. Voor zover SVAZ dat voor een bepaalde vluchteling noodzakelijk acht wordt deze tevens doorverwezen naar professionele instanties voor sociaal/juridische begeleiding en/of zorg.

Per 1 januari 2010 is afdeling Educatie & Inburgering onderdeel geworden van de Dienst Werk & Inkomen (DWI). Dat jaar is eveneens gestart met implementatie van het vluchtelingenbeleid voor de periode 2011 t/m 2014, gericht op het continueren en verdiepen van het geïntegreerd

<sup>6</sup> Het betreft de volgende omroepen: Amazigh-tv: radio en tv voor Berbertaligen, Circulo Dilecto voor Spaanstaligen, CR-TV: Chinese radio en tv, Dalmar: radio voor Somalische- en Eritrese Amsterdammers, Demet-tv voor Turkstaligen, Ghanatta voor Engelstaligen uit West Afrika.

<sup>7</sup> Dit Beleidskader richt zich op de volwassen vluchteling (niet op de 'ongedocumenteerde', resp. uitgeprocedeerde asielzoeker). Voor een definitie van de begrippen: zie de inleiding.

vluchtelingenbeleid met introductie van hoge ambities op het gebied van inburgering en arbeidsparticipatie.

In de nieuwe collegeperiode 2015 – 2018 bouwt de gemeente voort op reeds gevoerd beleid en zet daarbij in op verdere integraliteit in de aanpak. Dit gebeurt in een nieuwe gemeentelijke organisatie binnen het cluster Sociaal Domein, en in samenwerking met de diverse strategische partners (zie matrix 1, blz. 8) waarbij de klant en het activeren van de eigen kracht centraal staat.

#### *Doelstelling van het gemeentelijke beleid*

De gemeentelijke diensten en SVAZ hebben de taak vluchtelingen effectief (= doelgericht en zo snel mogelijk) en efficiënt (= zo goed en goedkoop mogelijk) te ondersteunen bij hun traject van Aankomst tot Zelfstandigheid (van 'A tot Z'). Vluchtelingen willen graag en snel op eigen benen staan, een opleiding volgen of werken. Zij willen relaties aangaan en deelnemen aan het maatschappelijke leven. Zij willen kortom voor zichzelf opkomen. Amsterdam wil hen daarbij helpen: het gaat immers om de realisatie van hun rechten als burger. De vluchteling wil enerzijds wegwijz worden in de stadse samenleving en anderzijds (zo nodig) kunnen terugvallen op het eigen netwerk. Zodoende kunnen zij hun eigen bijdrage leveren aan de ontwikkeling van de Amsterdamse samenleving.

Zelfstandigheid is in dit kader als volgt gedefinieerd:

- Huisvesting: Het hebben van woonruimte;
- Taal en inburgering: het behalen van het inburgeringdiploma, resp. het Staatsexamen I of II;
- Maatschappelijke participatie en burgerschap: maatschappelijke zelfredzaamheid, w.o. het hebben van een sociaal netwerk;
- Onderwijs en scholing: het benutten van talenten en zelfontplooiing;
- Werk, inkomen en ondernemerschap: het in zijn eigen levensonderhoud voorzien;
- Gezondheid en welzijn: het leven is in balans, m.a.w. lichamelijk en geestelijk gezond.

Zoals in de paragraaf over *behoefden* en *gedrag* al is opgemerkt (blz. 6), staan de verschillende onderdelen van zelfstandigheid in directe relatie tot elkaar: het beheersen van de taal vergroot de kans op werk, een hogere participatie leidt tot betere taalbeheersing, werkloosheid en inactiviteit leidt tot gezondheidsklachten, een goed welbevinden leidt tot meer kans op werk.

Een integrale inzet op de zes elementen van zelfstandigheid is nodig om de gewenste balans en daarmee een maximaal effect te bereiken.

### **Een geïntegreerde en sluitende aanpak**

Een integrale en sluitende aanpak is de sleutel tot duurzame participatie, zelfstandigheid en gezondheid. Kernwaarden hierbij zijn maatwerk, aansluitende en complementaire activiteiten en samenwerking tussen de gemeente en het maatschappelijke middenveld (blz. 8).

#### *De Amsterdamse vluchtelingketen*

Matrix 1 laat de verdeling zien van verantwoordelijke gemeentelijke eenheden in relatie tot de (maatschappelijke) strategische partners bij elk van de zes elementen van zelfstandigheid.

<b>Matrix 1. Arrangement vluchtelingen van Aankomst tot Zelfstandigheid</b>			
Elementen van zelfstandigheid	Verantwoordelijke gemeentelijke eenheid	Sociaal regisseur	Strategische partners
<b>1. Huisvesting</b> <i>woonruimte</i>	▪ Wonen	<i>Maatschappelijke</i>	▪ Woningcorporaties ▪ AFWC
<b>2. Taal en inburgering</b> <i>oriëntatie en ondersteuning</i>	▪ Participatie/educatie & inburgering		▪ Taalaanbieders ▪ Uitvoerder taal/ oriëntatieprogramma

		Begeleiding	<ul style="list-style-type: none"> <li>Maatschappelijke organisaties</li> </ul>
3. Maatschappelijke participatie en burgerschap	<ul style="list-style-type: none"> <li>Participatie/activering</li> <li>Participatie/educatie &amp; inburgering</li> <li>Onderwijs, Jeugd en Zorg/diversiteit</li> </ul>	door SVAZ	<ul style="list-style-type: none"> <li>7 Bestuurscommissies</li> <li>Maatschappelijke organisaties</li> </ul>
4. Onderwijs en Opleiding	<ul style="list-style-type: none"> <li>Onderwijs, Jeugd en Zorg</li> <li>Werk</li> <li>Participatie</li> </ul>		<ul style="list-style-type: none"> <li>Opleidingsinstituten (MBO en HO)</li> <li>UAF</li> </ul>
5. Werk, inkomen en ondernemerschap resp. toeleiding naar werk	<ul style="list-style-type: none"> <li>Inkomen/inkomensvoorziening</li> <li>Participatie/activering</li> <li>Werk/werk &amp; Re-integratie</li> <li>Werk/koers naar Werk</li> <li>Werk/werkgeversservicepunt</li> <li>Werk/werk &amp; opleiding jongeren</li> </ul>	Maatschappelijke Begeleiding	<ul style="list-style-type: none"> <li>UWV Werkbedrijf</li> <li>SVAZ/Emplooi</li> <li>UAF</li> <li>Maatschappelijke organisaties</li> <li>Werkgevers / social return</li> </ul>
6. Gezondheid en Welzijn het leven in balans	<ul style="list-style-type: none"> <li>GGD/epidemiologie en gezondheidsbevordering</li> <li>Onderwijs, Jeugd en Zorg/zorg</li> </ul>	door SVAZ	<ul style="list-style-type: none"> <li>GGZ (Arkin, InGeest, i-psy, Centrum '40-'45)</li> <li>Pharos</li> <li>Zorgverzekeraars</li> <li>Welzijnsorganisaties</li> <li>Eerste Lijn Amsterdam</li> <li>stichting MEE</li> </ul>

Om activiteiten van de organisaties uit bovenstaande matrix af te stemmen en integraal in te zetten is een Gemeentelijk Overleg Vluchtelingenbeleid (GOV) in het leven geroepen, waarin alle relevante onderdelen van de gemeentelijke organisatie en SVAZ zitting hebben. De focus ligt hierbij niet alleen op het verbeteren van de dienstverlening door de centrale stad, maar ook bij de ontwikkeling van het gebiedsgerichte werken.

De gemeentelijke aanpak richt zich op *snelle activering*, direct vanaf aankomst, en *actieve begeleiding* tot het bereiken van zelfstandigheid. Poortwachters (klantmanager re-integratie en consulent VluchtelingenWerk) kennen de klant en zorgen voor passend maatwerk. Tussentijds herijken en periodieke afstemming binnen de vluchtelingketen leidt tot tijdige bijstelling van de route naar zelfstandigheid. De partners in de vluchtelingketen werken zoveel mogelijk met 1 leerwerkplan voor de individuele vluchteling. De klant is eigenaar van dit groeiplan.

De zes elementen van zelfstandigheid zijn deels opvolgend (huisvesting → inkomen → inburgering), maar vinden (zoals al eerder is opgemerkt) voornamelijk gelijktijdig plaats (inburgering ↔ participatie ↔ toeleiding naar werk ↔ gezondheid).

Bijlage 1 geeft een impressie van maatwerk binnen de gemeentelijke aanpak (procesplaat)

Bijlage 2 geeft een impressie van de aanpak vanuit inzet instrumentarium

## Samenvatting en conclusies Vluchtelingenbeleid 2011 – 2014

In de beleidsperiode 2011-2014, waarvan de uitvoering doorliep tot juli 2015, zijn de volgende resultaten bereikt:

### Thema 1: Huisvesting

Doelstelling: Alle instromende vluchtelingen van een woonruimte voorzien

Realisatie: Tot en met medio 2013 heeft de gemeente de door het Rijk vastgestelde taakstelling voor 100% gerealiseerd. Amsterdam heeft de afgelopen jaren echter te maken gehad met een verergerde krapte op de woningmarkt. In de jaren 2013 en 2014, is een achterstand in de huisvesting ontstaan van 541. De taakstelling voor 2015 is 1375. In 2015 zijn tot 1 oktober 540 vluchtelingen gehuisvest in Amsterdam. De verwachting is dat de taakstelling oploopt naar

minimaal 2042 in 2016.

#### Thema 2: Taal en Inburgering

Doelstelling: 100% van de vluchtelingen - die daartoe in staat is - voldoet na 3,5 jaar na vestiging in Amsterdam aan de inburgeringsplicht.

Bovendien is de inburgeringsketen en de handhaving van de inburgeringsplicht geoptimaliseerd. Realisatie: 86% van de vluchtelingen van cohort 2011 heeft op 1 juli 2015 geen inburgeringsplicht meer. Dit betekent strikt genomen dat de doelstelling niet is gehaald.

Een deel van de vluchtelingen die nog plichtig zijn, heeft nog een actief taaldossier. Deze mensen zijn mogelijk vertraagd door omstandigheden zoals ziekte of zwangerschap. Ook kan het gaan om alfabetiseringstrajecten die langdurig van aard zijn. De overige personen zijn zelfstandig aan het inburgeren of zijn uitgevallen bij een gemeentelijk traject en worden gehandhaafd.

Door adequaat klantmanagement, strikte handhaving en de nauwe samenwerking met stichting VluchtelingenWerk Amstel tot Zaan (SVAZ) en het UAF zal het percentage ingeburgerde vluchtelingen naar verwachting verder toenemen.

#### Thema 3: Maatschappelijke participatie en burgerschap

Doelstelling: Maatschappelijke begeleiding van vluchtelingen.

Realisatie: Alle vluchtelingen die zich vestigen in Amsterdam ontvangen ca. 3½ jaar maatschappelijke begeleiding van SVAZ. Uit recent klanttevredenheidsonderzoek en evaluatieonderzoek van Regioplan blijkt, dat vluchtelingen de begeleiding van SVAZ waarderen en dat zij hierdoor gemiddeld één trede op de Participatieladder stijgen.

#### Thema 4: Onderwijs en scholing

Doelstelling: Opleiding en scholing van hoger opgeleide vluchtelingen.

Realisatie: Sinds 2012 heeft de gemeente een overeenkomst met het UAF afgesloten om zoveel mogelijk uitkeringsgerechtigde hoger opgeleide vluchtelingen die studiepotentieel hebben naar de studiebegeleiding van het UAF door te geleiden. Vluchtelingen die bereid en in staat zijn een studie te volgen worden begeleid door het UAF. In de periode 1-1-2012 (ingangdatum van de overeenkomst) t/m 01-07-2015 zijn 229 vluchtelingen gestart met hun HBO of WO-opleiding.

#### Thema 5: Werk

Doelstelling: Verhoging van de arbeidsparticipatie van vluchtelingen tot 45% 3,5 jaar na vestiging in Amsterdam.

Realisatie: 39% van de vluchtelingen van cohort 2011 werkt. De doelstelling is hiermee niet behaald. Wel zien we een licht stijgende lijn van 36% voor cohort 2010 naar 39% voor cohort 2011.

#### Thema 6: Welzijn en gezondheid

De gezondheidstoestand van vluchtelingen is slechter dan die van overige niet-westerse allochtonen. Dit is een belemmering voor het afronden van inburgering & scholing en duurzame participatie op de arbeidsmarkt.

Doelstelling: Samenwerken met de GGD en GGZ-instellingen voor verbetering van de gezondheid van vluchtelingen.

Realisatie: Tussen het Gemeentelijk Overleg Vluchtelingenbeleid (het GOV bestaat uit beleidsadviseurs Wonen, GGD, Bestuursdienst/OOV, Werk, Participatie & Inkomen en SVAZ), vertegenwoordigers van GGZ-instellingen en Vluchtelingen Organisaties Nederland (VON) heeft overleg plaatsgevonden over de verbetering van de gezondheid van vluchtelingen. Mede naar aanleiding van dit overleg heeft de VON in januari 2013 een Quickscan Vluchtelingen & Zorg gemaakt. Sindsdien wordt gewerkt aan het inbedden van de maatregelen die hierin zijn benoemd. Bovendien is samenwerking gezocht met Pharos (expertisecentrum voor gezondheidsverschillen). Pharos heeft zich bereid verklaard de gemeente te ondersteunen bij de

verbetering van de gezondheidszorg voor vluchtelingen, onder andere door het opzetten van een training voor de gespecialiseerde vluchtelingen klantmanagers van Participatie & Inkomen en de consultants van SVAZ.

### Conclusie

Ondanks de ongunstige economische omstandigheden en het dalende opleidingsniveau van de instromende vluchtelingen is er een stijgende trend in het aantal vluchtelingen dat duurzaam participeert in de Amsterdamse samenleving.

Met een zekere slag om de arm<sup>8</sup> kan op basis van de voorhanden zijnde cijfers gesteld worden dat het Amsterdamse vluchtelingenbeleid haar vruchten lijkt af te werpen. Niettemin is er nog een lange weg te gaan om de doelstelling van 45% werkenden na 3,5 jaar na vestiging te realiseren.

Het verder professionaliseren van de vluchtelingenmonitor is nodig om betrouwbare en vergelijkbare beleidsinformatie over de gehele vluchtelingenketen op te leveren, zodat adequate en tijdige bijsturing mogelijk wordt. In de nieuwe beleidsperiode wordt het huidige monitoringsinstrumentarium in samenwerking met kennisinstituten doorontwikkeld.

## Ambities, aandachtspunten en beleidsprioriteiten 2015 – 2018

### Ambities

In de periode 2011 tot en met 2014 heeft de Gemeenteraad met de Beleidsnotitie *Vluchtelingen in Amsterdam*<sup>9</sup> hoge ambities vastgesteld. Samengevat:

- 100% van de vluchtelingen - die daartoe in staat zijn - heeft aan de inburgeringsplicht voldaan zodra hij/zij 3,5 jaar in Amsterdam woont;
- 3,5 jaar na vestiging in Amsterdam werkt x% van de vluchtelingen. Dit percentage zal nader ingevuld worden wanneer beter beeld is van de doelgroep;
- het welzijn en de gezondheidssituatie van vluchtelingen is verbeterd.

Deze ambities blijven in de komende jaren onverminderd van kracht. Voor Amsterdam, maar ook voor de vluchtelingen zelf, wordt de lat hoog gelegd. In de jaren 2015 – 2018 krijgt Amsterdam te maken met veel grotere aantallen vluchtelingen die hun nieuwe toekomst starten in onze stad. Zorgen hierover zijn begrijpelijk. Snelle en succesvolle integratie versterkt een blijvend draagvlak in de samenleving. Positieve bijdrages vanuit de samenleving: individuele burgers, maatschappelijke organisaties, werkgevers en netwerken, betrekken we de komende jaren nog nadrukkelijker in het gemeentelijk beleid. Een andere doorontwikkeling is maatwerk. We gaan uit van de talenten van elke vluchteling en richten het beleid op het deskundig signaleren en effectief stimuleren van dit talent. Een nieuwe toekomst die aansluit bij de vaardigheden en ambities van de vluchteling geeft niet alleen hem of haar de broodnodige veerkracht, maar draagt bij aan groei en welvaart voor de hele stad.

Door vertaling van de ambities naar aandachtspunten, beleidsprioriteiten en concrete maatregelen, wil Amsterdam vluchtelingen effectief ondersteunen naar zelfstandigheid en welzijn.

<sup>8</sup> Het feit dat de gemeten vluchtelingenpopulatie per 1 juli 2014 zo'n 15 maanden langer in Nederland verblijft ten opzichte van de nulmeting in april 2012 leidt bijvoorbeeld tot een iets gunstiger uitgangspositie vanwege het vermeend positieve effect van duur verblijf in Nederland op arbeidsmarktpositie.

<sup>9</sup> Beleidsvoornemens voor de periode 2011 – 2014, behandeld in de Gemeenteraad op 13 juli 2011

## Aandachtspunten

De gemeente stelt vast dat er vier algemene aandachtspunten zijn voor succesvolle implementatie van de beleidsprioriteiten en het in balans brengen van de vijf elementen van zelfstandigheid. Deze drie thema's en aandachtspunten zijn:

	Thema	Aandachtspunten
A.	<b>Werk maken van talent</b>	Het aanwezige talent binnen de groep vluchtelingen zo snel mogelijk herkennen en benutten in samenwerking met opleiders en werkgevers.
B.	<b>Maatwerk voor kwetsbare groepen</b>	Binnen de algemene groep vluchtelingen zijn vrouwen, minderjarigen en LHBT extra kwetsbare groepen. Zij verdienen bijzondere aandacht en maatwerk in gemeentelijke begeleiding en voorzieningen voor vluchtelingen
C.	<b>Organisatie en communicatie</b>	Een sterke regie binnen de gemeentelijke vluchtelingenketen, met de focus op monitoring van resultaten en communicatie
D.	<b>Culturele sensitiviteit</b>	Culturele sensitiviteit van alle gemeenteonderdelen en instellingen die diensten leveren aan vluchtelingen

De gemeentelijke vluchtelingketen zal deze aandachtspunten in haar begeleiding en dienstverlening continu in ogenschouw nemen.

## Beleidsprioriteiten

De beleidsprioriteiten en doelstellingen voor de jaren 2015 – 2018 zijn:

	Thema	Beleidsprioriteit	Doelstelling
1.	<b>Huisvesting</b>	Iedere nieuw toegelaten vluchteling heeft woonruimte	Voldoen aan de taakstelling huisvesting statushouders
2.	<b>Taal en inburgering</b>	Iedereen spreekt de Nederlandse taal en is ingeburgerd	100% van de vluchtelingen heeft aan de inburgeringplicht voldaan, bij voorkeur op niveau startkwalificatie, zodra hij/zij 3,5 jaar in Amsterdam woont
3.	<b>Maatschappelijke participatie en burgerschap</b>	Iedereen doet mee in de Amsterdamse samenleving	Meer vluchtelingen maken gebruik van de infrastructuur van de stad of buurt en zetten zich zo mogelijk daarvoor in
4.	<b>Onderwijs en scholing</b>	Talenten worden benut en iedereen heeft gelijke kansen op het behalen van minimaal een startkwalificatie	100% van de vluchtelingen met studiepotentieel volgt (bij)scholing op hoger niveau. Middelbaar opgeleide vluchtelingen hebben een startkwalificatie. Laagopgeleiden ontvangen intensieve begeleiding gericht op passend onderwijs, dualiteit en participatie
5.	<b>Werk, inkomen en ondernemerschap</b>	Verhogen van de arbeidsparticipatie	Percentage vluchtelingen participierend op de arbeidsmarkt



			nader in te vullen wanneer een beter beeld is van de doelgroep
6.	<b>Welzijn en gezondheid</b>	Verbeteren van de fysieke en psychische gezondheid	Er is structurele aandacht voor gezondheid bij de gemeentelijke begeleiding

De volgende hoofdstukken noemen bij bovengenoemde aandachtspunten en beleidsprioriteiten, concrete maatregelen om gestelde doelstellingen te bereiken.

## Aandachtspunten

### Thema A. Werk maken van talent

Doelstelling: *snel inzicht krijgen in aanwezige talent om dit te benutten voor instroom op arbeidsmarkt, opleiding en zelfstandig ondernemerschap*

Een speerpunt in de komende tijd is de intensivering en versnelling van activering. Hierbij wordt ingezet op het krijgen van inzicht in de aanwezige talenten van vluchtelingen, waar mogelijk al in de asiel fase voordat een status wordt toegekend. Dit talent kan vervolgens op verschillende terreinen worden ingezet:

- Samen met VNO-NCW, werkgevers en de uitzendbranche probeert Amsterdam een snelle en goede match te maken tussen vluchtelingen – zowel al aanwezige vluchtelingen als degenen die in de komende periode arriveren – en de (langdurige) openstaande vacatures in de Metropool Regio Amsterdam.
- Er komt meer aandacht voor potentiële zelfstandig ondernemers in samenwerking met netwerken van ondernemers en accelerator programma's gefaciliteerd door de gemeente.
- Ook worden op een creatieve manier talentarrangementen opgezet in samenwerking met opleiders en werkgevers.
- Samen met het UAF stellen we de hoger opgeleide vluchteling in de gelegenheid om na het verplichte inburgeringsprogramma bij te scholen in de beroepsrichting waar hij/zij in het land van herkomst is opgeleid om daarmee een passende baan te verkrijgen die aansluit bij zijn opleiding/werkervaring.

### Thema B. Maatwerk voor kwetsbare groepen

Doelstelling: *Vrouwen, minderjarigen en mensen die lesbisch, homoseksueel, biseksueel en/of transgender (LHBT) zijn, zijn extra kwetsbare groepen binnen de algemene groep vluchtelingen. Zij verdienen bijzondere aandacht en maatwerk in gemeentelijke begeleiding en voorzieningen voor vluchtelingen. Kinderen krijgen onderwijs dat aansluit bij hun vaardigheden en een focus kent op taal, brede ontwikkeling en snelle doorstroom naar het Nederlandse onderwijsstelsel.*

Op basis van internationale mensenrechtenverdragen heeft Nederland een zorgplicht voor vluchtelingen, vooral voor kwetsbare groepen zoals vrouwen, minderjarigen en LHBT's. Wegens een beperkt sociaal netwerk en (psychosociale) gezondheidsklachten is het voor deze kwetsbare groepen extra moeilijk om een nieuw bestaan op te bouwen. Amsterdam wil ook voor hen een veilige haven zijn met goede vooruitzichten op acceptatie en een nieuwe toekomst.

#### *Kwetsbare vrouwen en minderjarigen*

Vrouwen en kinderen zijn in eigen land vaak slachtoffer van seksueel geweld en intimidatie. Ook na hun komst in Nederland bevinden deze groepen zich nog in een kwetsbare positie. Uit

gesprekken met sleutelfiguren blijkt dat klachten van meisjes en vrouwen over seksuele intimidatie en bedreiging vaak niet geregistreerd worden door hulpverleners. Intimidatie, aanranding en seksueel geweld kan leiden tot depressie en isolement, waardoor de drempel verhoogd wordt om zelfredzaam te worden en te participeren in de samenleving.

#### *LHBT-vluchtelingen*

Wegens discriminatie, bedreiging, vervolging en zelfs risico op de doodstraf is vluchten naar Nederland vaak de enige mogelijkheid voor LHBT-vluchtelingen om te overleven. Maar ook in Nederland is deze groep het doelwit van intimidatie, omdat hun geaardheid dikwijls niet geaccepteerd wordt door andere migranten. Dit kan leiden tot ernstige vormen van (fysieke) bedreiging, vereenzaming, angsten en depressiviteit.

#### *Toelichting voorgesteld beleid*

Om meer aandacht en begrip op te roepen en op deze bijzonder kwetsbare groep vluchtelingen afgestemde voorzieningen aan te bieden, zet Amsterdam in op:

- Vanuit de diverse beleidsterreinen gemeenschappelijke verantwoordelijkheid nemen voor het welzijn van de bijzonder kwetsbare groepen onder de vluchtelingen, zoals vrouwen, minderjarigen en LHBT's door bijzondere aandacht aan deze groepen te geven bij de onderdelen maatschappelijke participatie, burgerschap, zorg en welzijn in het (toekomstige) Amsterdamse vluchtelingenbeleid en in de Roze Agenda;
- maatwerk: faciliteren van op de doelgroep afgestemde voorzieningen, een veilige omgeving en professionele begeleiding;
- faciliteren van belangenorganisaties bij het vergroten van zichtbaarheid en op peil brengen en/of verbeteren van het hulpaanbod in vorm van trainingen, zorg, psychosociale hulp en informatievoorziening, etc.;
- betrekken van migrantenorganisaties bij het bereiken van deze kwetsbare groepen;

Specifiek voor de LHBT-vluchtelingen zet Amsterdam zich in voor:

- het opzetten van een platform voor maatschappelijke organisaties, belangenorganisaties en publieke zorgaanbieders die zich richten op vluchtelingen en/of de LHBT-doelgroep. Doelstelling van het platform is om meer aandacht te genereren voor LHBT-vluchtelingen door:
  - te investeren in betere communicatie tussen de sleutelfiguren;
  - verbetering van toegankelijkheid van voorzieningen;
  - aanbieden van hulpaanbod en waarborgen van kwaliteit;
  - verzorgen van trainingen aan medewerkers van belangenorganisaties; publieke instanties en zorgaanbieders (COC/VWN/GGD/COA/etc.) en
  - het registreren van klachten tijdens asielprocedures.

#### *Nieuwkomersonderwijs voor minderjarige kinderen*

Nieuwkomersonderwijs is onderwijs voor leerlingen van 6 t/m 18 jaar die nog geen jaar in Nederland wonen en de Nederlandse taal onvoldoende machtig zijn, zoals minderjarige vluchtelingen. Deze leerlingen ontvangen in het primair onderwijs in groepen van 10 tot en met 15 leerlingen Nederlandse les in een apart lokaal gedurende één jaar. In het voortgezet onderwijs is dit gedurende twee jaar, waarbij ook andere vakken gegeven worden, zodat leerlingen op niveau komen en in kunnen stromen in regulier voortgezet onderwijs.

Op de korte termijn biedt de huidige structuur en capaciteit van nieuwkomersonderwijs nog voldoende mogelijkheden voor het aantal nieuwkomers, maar met de toenemende aantallen

vluchtelingkinderen zal het nieuwkomersonderwijs worden uitgebreid. Naast uitbreiding wordt ook de doorontwikkeling van het nieuwkomersonderwijs geagendeerd:

- het aanbieden van nieuwkomersonderwijs aan andere groepen nieuwkomers zoals kleuters en kinderen ouder dan 18 jaar. Ook de doorstroom naar het regulier onderwijs (mbo) vraagt extra aandacht.
- methodiekontwikkeling en coördinatie op landelijk niveau om effectieve hulpmiddelen te ontwikkelen (t.b.v. verhoging leeropbrengsten, aansluiting regulier onderwijs, etc.). Voor individuele schoolbesturen zijn deze investering vaak te hoog.
- additionele investeringen voor: adequate begeleiding van groepen die buiten de Rijksregeling vallen maar waarvoor nieuwkomersonderwijs wel de meest passende onderwijsvoorziening is (po/vo), het borgen van de tussentijdse in- en uitstroom in het primair en voortgezet onderwijs (financieringsgat als gevolg van de teldatum).
- het optimaliseren van de overlegstructuren en informatiestromen tussen de gemeente Amsterdam en het onderwijs en essentiële partijen zoals het COA.
- zodat meer talenten bij kinderen tot bloei kunnen komen.

Deze doorontwikkeling van het nieuwkomersonderwijs is van belang om goed in te kunnen spelen op de actuele ontwikkelingen en toenemende vraag maar ook om de kwaliteit van de doorstroom naar reguliere scholen te garanderen.

### **Thema C. Organisatie en communicatie**

Doelstelling: *een sterke regie binnen de gemeentelijke vluchtelingenketen*

Eén van de belangrijkste voorwaarden voor het voeren van een succesvol vluchtelingenbeleid, is een integrale aanpak en uitvoering. Om de door de Gemeenteraad vastgestelde ambities te kunnen realiseren werkt de gemeente samen met ketenpartners zoals de stichting UAF, vluchtelingen zelforganisaties, migrantenomroepen en de stichting VluchtelingenWerk Amstel tot Zaan. Zij dragen hun kennis over en maken gebruik van elkaars expertise.

In de twee vorige collegeperiodes (2007 – 2014) is het fundament gelegd voor het huidige vluchtelingenbeleid. Daarmee is een einde gekomen aan het niet samenhangende uitvoeringsbeleid van de betrokken gemeentelijke diensten. De opgave voor de komende periode is aansluiting te vinden bij de zorgketen en (welzijns)initiatieven in de wijk (burgerschap in de buurt / wijkaanpak). De thema's en doelstellingen van het vluchtelingenbeleid zullen zich nog nadrukkelijker gelijktijdig manifesteren. Tijdens het Taal & Inburgeringstraject wordt waar mogelijk ingezet op toeleiding naar opleiding of werk. Laag opgeleiden worden gefaciliteerd bij de Oriëntatie op de Nederlandse Arbeidsmarkt (ONA) door ervaringen in de Amsterdamse praktijk te organiseren. Ook zal de gemeente verkennen welke rol de Amsterdamse vluchteling(zelf)organisaties kunnen hebben bij de implementatie van het vluchtelingenbeleid in de periode 2015 – 2018.

#### *Maatregelen beleid*

- Verbreden van het gemeentelijk overleg vluchtelingen (het GOV is een gemeentebreed afstemmingsplatform)
- Deskundigheidsbevordering van *gespecialiseerde* klantmanagers bij de re-integratie
- Tijdens het inburgeringstraject wordt aangesloten bij het onderdeel ONA (Oriëntatie op de Nederlandse Arbeidsmarkt) door een Amsterdamse context te realiseren met mogelijkheden voor vrijwilligerswerk, stages en het opbouwen van een netwerk.

- Intensiveren samenwerking en afstemming tussen gemeente en SVAZ en afstemmen bij de begeleiding van vluchtelingen. Hierbij meer synergie bereiken tussen participatie- en re-integratieactiviteiten van gemeente en SVAZ (zie ook prioriteit 5)
- Betrekken van vluchtelingen(zelf)organisaties en migrantenomroepen bij de gemeentelijke ondersteuning en begeleiding van vluchtelingen
- Aansluiten bij initiatieven op het gebied van maatschappelijke participatie in de wijk (gebiedsgericht werken)
- Aandacht voor regie en integrale samenwerking op het gebied van zorg en welzijn binnen de gemeentelijke vluchtelingketen

#### **Thema D. Culturele sensitiviteit**

Doelstelling: *Culturele sensitiviteit van alle gemeenteonderdelen en instellingen die diensten leveren aan vluchtelingen*

Communicatie tussen mensen is van essentieel belang voor wederzijds begrip en respect. Miscommunicatie treedt echter vaak op zodra mensen uit verschillende culturen met elkaar in aanraking komen. De valkuil die hieraan ten grondslag ligt is de veronderstelling dat de eigen handelwijze en normen & waarden ook bij de ander geldend zijn. Het zich niet (kunnen) verplaatsen in een ander kan leiden tot te snel (ver)oordelen waardoor onderlinge verhoudingen verslechteren.

Bij het begeleiden van een persoon van 'Aankomst tot Zelfstandigheid' is culturele sensitiviteit een belangrijke factor en nodig voor het behalen van een optimaal resultaat. Zo is de Nederlandse maatschappij zeer gericht op het individu. Veel niet-westerse landen kennen echter een collectieve cultuur waarbij het handelen vanuit collectieve waarden en structuren centraal staat. De gemeente en alle strategische partners moeten kennis hebben van die collectieve oriëntatie om de vluchteling goed te kunnen begeleiden naar (en binnen) de Nederlandse situatie.

Een vluchteling die zich in Nederland vestigt, zal op zijn beurt snel merken dat eerder verworven kennis, inzichten en vaardigheden niet meer vanzelfsprekend en effectief zijn. Ze worden door anderen niet begrepen, niet opgemerkt of anders opgevat.

Zowel de (nieuwe) omgeving als de vluchteling zelf zal zich er daarom van bewust moeten zijn dat er sprake is van verschillende referentiekaders.

#### *Maatregelen beleid*

- creëren van bewustwording door structurele aandacht en voorlichting over (de noodzaak van) culturele sensitiviteit binnen gemeentelijke onderdelen. Hierbij haken we aan bij gemeentebreed beleid en concrete maatregelen die vanuit diversiteitsbeleid op het gebied van culturele sensitiviteit, alsook op de verbandhoudende onderwerpen anti-discriminatie en mensenrechten, zullen worden geïnitieerd
- agenderen van culturele sensitiviteit bij strategische partners in de stad
- verzorgen van trainingen 'culturele sensitiviteit' aan ambtenaren en medewerkers van strategische partners die op regelmatige basis professioneel contact onderhouden met vluchtelingen

### Thema Huisvesting

#### **Prioriteit 1. Iedere nieuw toegelaten vluchteling heeft woonruimte**

“Om iedereen mee te laten doen zijn meer woningen nodig: vooral betaalbare huurwoningen.” [...] “We willen naar een stad waar iedere Amsterdammer een betaalbaar huis kan vinden en naar een stad waar eenieder zich in thuis voelt. Ongeacht inkomen en gezinsgrootte en ongeacht hoe lang hij of zij al in Amsterdam woont.” (*coalitieakkoord 2014 – 2018 Amsterdam*).

Doelstelling: voldoen aan de taakstelling huisvesting statushouders en zorgen voor adequate woonruimte

#### *Krapte op de woningmarkt*

Amsterdam heeft de afgelopen jaren te maken gehad met een verergerde krapte op de woningmarkt. Dit is veroorzaakt door stagnatie van de woningmarkt, o.a. als gevolg van de economische crisis in combinatie met een stijgende vraag naar sociale huurwoningen. De huisvesting van vluchtelingen, vooral als het gaat om grotere aantallen, is hiermee zwaar onder druk komen te staan. Bovendien heeft Amsterdam de afgelopen tijd veel alleenstaande vluchtelingen gehuisvest, wat relatief veel (kleine) woningen vergt. De gemeente is samen met het Rijk, de woningcorporaties en maatschappelijke organisaties op zoek naar creatieve oplossingen voor de gerezen problemen, zodat Amsterdam voldoende woonruimte beschikbaar krijgt om aan de taakstelling te voldoen.

#### *Achterstand*

Op grond van de Huisvestingswet hebben Nederlandse gemeenten de verplichting om de door het Rijk erkende vluchtelingen te huisvesten. Ieder half jaar brengt de minister van Binnenlandse Zaken een circulaire uit waarin de aantallen per gemeente bekend worden gemaakt. De verdeelsleutel is gebaseerd op het aantal inwoners per gemeente (de Amsterdamse taakstelling bedraagt 4,7% van het landelijke aantal).

Door diverse ernstige brandhaarden in de wereld (o.a. Syrië, Somalië, Eritrea, Libië) is het aantal vluchtelingen dat zich in Nederland mag vestigen verdrie- á verviervoudigd.

In 2013 en 2014 is een achterstand ontstaan bij de realisatie van de Amsterdamse taakstelling. Oorzaak is de verhoogde taakstelling in combinatie met verergerde krapte op de Amsterdamse woningmarkt. Op 1 juli 2015 bedroeg de opgelopen achterstand 875 vluchtelingen. Overigens hebben veel gemeenten met deze problematiek te kampen.

De oplopende achterstand was in oktober 2014 reden voor de provincie Noord-Holland (de toezichthouder op de realisatie van de taakstelling) om in overleg te treden met de gemeente. Dit overleg heeft geleid tot een *Plan van Aanpak Huisvesten Verblijfsgerechtigden* dat op 28 oktober 2014 door het College van B&W is vastgesteld. Het College heeft daarin besloten om de taakstelling te gaan realiseren en de opgelopen achterstand geleidelijk aan weg te werken. Het is de ambitie van het College om in 2015 **1.375** vluchtelingen te huisvesten. De stand van zaken op 1 juli 2015 was:

**Tabel 1. Realisatie huisvesting gemeente Amsterdam**

	stand op 1-jan 2015	taak- stelling 1e helft 2015	reali- satie 1e helft 2015	stand op 1 juli 2015	taakstelling 2e helft 2015
Amsterdam	541	667	351	857	<b>710</b>

*Prognoses aantal nieuwe vluchtelingen 2015 -2018*

Tabel 1 hieronder bevat meerjarige prognoses van de (realisatie) taakstelling huisvesting, en daarmee een prognose van het aantal nieuw te verwachten vluchtelingen in Amsterdam. De prognoses ( *cursief*) zijn vooral voor de jaren 2016 - 2018 zeer onzeker.

Bijstelling van de prognoses gebeurt aan de hand van de halfjaarlijks uitgebrachte circulaire taakstelling huisvesting statushouders van het ministerie van Binnenlandse Zaken.

**Tabel 2. Prognose taakstelling huisvesting vluchtelingen 2015 – 2018**

		2015	2016	2017	2018
<b>Prognoses instroom landelijk</b>	1e helft	14.000	20.000	<i>PM</i>	<i>PM</i>
	2e helft	14.900	23.000	<i>PM</i>	<i>PM</i>
	<b>totaal</b>	<b>28.900</b>	<b>43.000</b>	<b><i>PM</i></b>	<b><i>PM</i></b>
<b>Taakstelling Adam (4,75%)</b>		1.375	2.043	<i>PM</i>	<i>PM</i>

*\*) tabel 1 bevat voor 2016 prognoses voor de taakstelling op basis van de circulaire van het ministerie van BZK d.d. 9 april 2015. Vaststelling van deze prognose (en vertaling naar een gemeentelijke taakstelling) vindt plaats in oktober 2016.*

De taakstelling voor Amsterdam voor 2016 is door het Rijk gesteld op 2.043. Voor de jaren 2017 en 2018 zijn nog geen voorlopige prognoses bekend.

De verhoogde taakstelling in 2015 en 2016 heeft gevolgen voor de benodigde capaciteit voor het matchen en daadwerkelijk plaatsen van vluchtelingen in woonruimte. Daarvoor is steeds intensief overleg met COA, woningcorporaties en begeleiders van vluchtelingen om tot een goede plaatsing te komen. Bij dit proces wordt met vluchtelingen in zo'n kort mogelijke tijd (2 keer 1 dagdeel) het contracteren van een nieuwe woning, inschrijving, verhuizing en start in Amsterdam afgehandeld. In het verlengde daarvan heeft de verhoogde taakstelling consequenties voor de gehele gemeentelijke vluchtelingketen. Deze was ingericht op de opvang en begeleiding van circa 375 (waarvan 320 volwassenen) nieuwe vluchtelingen per jaar. Voor de jaren 2015 en 2016 gaat het om een opschaling van activiteiten en de verwachting is dat dit in elk geval in 2017 zo blijft. Bovendien zijn veel activiteiten meerjarig van aard. Het is daarom van belang de hele keten duurzaam in te richten op deze hogere aantallen.

*Maatregelen beleid*

- Uitgangspunt: Het voorzieningenniveau van de afgelopen jaren wordt gehandhaafd. Doorontwikkeling vindt plaats op de volgende gestelde doelen: Vluchtelingen worden passend gehuisvest, met een sobere stoffering van de woning (vloerbedekking) en de mogelijkheid om een lening (tot max €2000) aan te gaan om de woning in te richten.
  - Adequate begeleiding van nieuwe vluchtelingen naar zelfstandigheid (gelijkwaardige positie om mee te doen);
  - Benutten van talenten (kansen voor economische positie Amsterdam);
  - Voorkomen van verdieping van psychosociale problematiek en daarmee hogere kosten op bijstandsverstrekking en zorg.
- korte termijn oplossingen om de nodige huisvesting te vinden: benutten van tijdelijke huisvesting, benutten transformatieprojecten (kantoren naar woonruimte), inzetten van

studentenhuisvesting, het huisvesten van twee huishoudens in één woning, meer gebruik maken van particuliere sector.

- lange termijn oplossingen: opstellen plan van aanpak samen met het Rijk, de woningcorporaties en maatschappelijke organisaties voor structurele aanpak van de problematiek op de Amsterdamse woningmarkt.

## Thema Taal en inburgering

### **Prioriteit 2. Iedereen spreekt de Nederlandse taal en is ingeburgerd**

Beheersing van de Nederlandse taal en voldoende kennis van de Nederlandse samenleving zijn noodzakelijke voorwaarden voor maatschappelijke participatie en kansrijke bemiddeling naar de arbeidsmarkt.

Doelstelling: 100% van de vluchtelingen - die daartoe in staat zijn - heeft aan de inburgeringsplicht voldaan, bij voorkeur op niveau startkwalificatie, zodra hij/zij 3,5 jaar in Amsterdam woont.

Op basis van de stand van zaken op 1 juli 2014, zijn er jaarlijkse streefcijfers gesteld voor taal en inburgering in tabel 2.

**Tabel 3. Streefcijfers: voldoen aan inburgeringsplicht**

Percentage van de vluchtelingen dat binnen de termijn aan de inburgeringsplicht voldoet	Realisatie 2014	2015	2016	2017	2018
	70%	75%	80%	85%	90%

#### *Wet Inburgering 2013*

Vanaf 1 januari 2013 is de Wet Inburgering ingrijpend gewijzigd. Nieuwe inburgeraars zijn vanaf die datum zelf verantwoordelijk voor hun inburgering. De rol van de gemeente is voor deze nieuwkomers weggevallen. Het College van B&W van Amsterdam veronderstelt, dat het merendeel van de nieuwkomers in Nederland goed uit de voeten kan met de nieuwe situatie. Tegelijkertijd ziet zij in vluchtelingen een kwetsbare groep zonder sociaal netwerk om op terug te vallen bij de (zoektocht naar een geschikte) inburgeringscursus. Om vluchtelingen hierin toch te kunnen begeleiden, is Amsterdam in november 2013 gestart met de pilot *Taal- en Oriëntatieschul Vluchtelingen* (TOV).

Volgens de IntegratieBarometer 2014<sup>10</sup> van Vluchtelingenwerk Nederland kan inburgering een belangrijke bijdrage leveren aan integratie. Onderzoek laat zien dat succesvolle inburgering een positief effect heeft op de arbeidsparticipatie van vluchtelingen (Witvliet e.a. 2013). Ook vluchtelingen zelf vinden inburgering belangrijk voor hun toekomst in Nederland.

Sinds 1 januari 2015 is de inhoud van het inburgeringsexamen ingrijpend gewijzigd. De focus op praktijksituaties, getoetst door praktijkexamen, assessments en portfolio is vervangen door een examen met de onderdelen lezen, schrijven, spreken en luisteren. Mede hierdoor lijkt de term 'inburgeren' steeds meer een synoniem te zijn voor "aan de inburgeringsplicht voldoen door het examen te halen" en kan daarna aandacht worden besteed aan maatschappelijke participatie en burgerschap. Juist voor vluchtelingen is het van belang de focus op participatie en werk wel meteen in te zetten. Het nieuwe onderdeel van het examen, ONA (Oriëntatie Nederlandse Arbeidsmarkt) biedt hiervoor veel mogelijkheden. Om de 8 onderwerpen (1 Beroepenoriëntatie

<sup>10</sup> VluchtelingenWerk IntegratieBarometer 2014. Een onderzoek naar de integratie van vluchtelingen in Nederland

2 Realistisch beroepsbeeld 3 Je eigenschappen kennen 4 Beroepskansen 5 Beroepscompetenties verwerven 6 Netwerk opbouwen 7 Werk vinden 8 Werkcultuur) met succes af te ronden zijn ervaringen in de praktijk noodzakelijk. Hoewel de gemeente niet meer verantwoordelijk voor de inburgering is ligt hier een gezamenlijke taak voor gemeente, taalaanbieders en werkgevers.

*Maatregelen beleid*

Om de vluchteling te stimuleren tot het snel en goed geïnformeerd starten met taal en inburgering, zet Amsterdam in op:

- 100% deelname van nieuwe vluchtelingen aan het taal- en oriëntatieprogramma voor vluchtelingen (TOV) direct na vestiging in Amsterdam (uitgezonderd hoger opgeleide vluchtelingen die in aanmerking komen voor begeleiding door stichting UAF), gevolgd door deelname aan een professionele inburgeringscursus - gefinancierd met een DUO-lening
- Doorontwikkeling TOV via differentiatie naar opleidingsniveau en sturing op doelperspectief (route naar participatie of werk) tijdens traject en ten behoeve van vervolgdadvies, verbinden aan maatschappelijke initiatieven.
- stimuleren deelname vluchteling aan bestaande Amsterdamse taalprojecten zoals taalcoaching, taal oefenplekken, taal- en ouderbetrokkenheid en de multimediale taallessen van de migrantenomroepen
- Nieuwe mogelijkheden creëren om tijdens het inburgeringstraject aan te sluiten bij het onderdeel ONA (Oriëntatie op de Nederlandse Arbeidsmarkt) door een Amsterdamse context te realiseren met mogelijkheden voor vrijwilligerswerk, stages en het opbouwen van een netwerk.
- monitoren voortgang taalontwikkeling door de in 2013 geïntroduceerde gespecialiseerde klantmanagers met daarbij nauwe afstemming met SVAZ (via een gezamenlijk individueel trajectplan) en het UAF.

**Thema Maatschappelijke participatie en burgerschap**

**Prioriteit 3. Iedereen doet mee in de Amsterdamse maatschappij**

Doelstelling: Meer vluchtelingen maken gebruik van de infrastructuur van de stad of buurt en zetten zich zo mogelijk daarvoor in

**Tabel 4. Streefcijfers deelname gemeentelijke participatietrajecten**

Aantal vluchtelingen dat deelneemt aan activiteiten gericht op participatie en re-integratie (inclusief taal) <sup>11</sup>	Realisatie 2014	2015	2016	2017	2018
	63%	67%	70%	72%	73%

Maatschappelijke participatie leidt tot persoonlijke ontwikkeling, emancipatie en betrokkenheid en aansluiting bij de omgeving. Dit is niet alleen waardevol voor het individu (meer jezelf kunnen zijn en zelf beslissen hoe je het leven inricht). Ook de gemeente heeft profijt bij participatie, doordat samenhang in de maatschappij ontstaat met positieve effecten op de economische groei. Inzet op participatie en zinvolle dagbesteding vindt plaats voor degenen voor wie het hebben van werk niet (direct) mogelijk is ('Meedoen Werkt').

*Maatregelen beleid*

Om participatie van vluchtelingen te stimuleren zet Amsterdam in op:

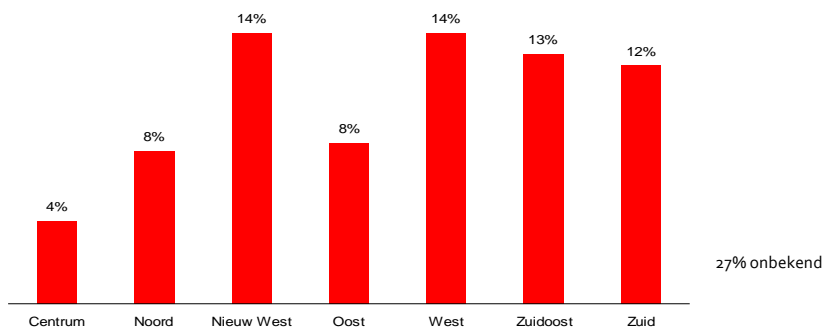
<sup>11</sup> De streefcijfers in tabel 3 richten zich alleen op activiteiten die door de centrale stad gemonitord worden. Initiatieven buiten betrokkenheid van de centrale stad ontbreken.



- het continueren van SVAZ als sociaal regisseur en maatschappelijk begeleider van nieuwe vluchtelingen. *NB hierbij worden de aanbevelingen meegenomen uit evaluatieonderzoek naar de maatschappelijke begeleiding. Het gaat onder meer om een efficiëncyslag op het werkproces (meer groepsactiviteiten, heldere taakverdeling, geografische werkgebieden), tijdige doorverwijzing met warme overdracht, versterking samenwerking in de gemeentelijke keten en meer zichtbaar maken van resultaten begeleiding.*
- doorontwikkelen van toeleiding (vanuit gemeente en SVAZ) naar activiteiten in de stad/wijk die participatie en empowerment beogen. Zo nodig stimuleren en faciliteren van nieuwe activiteiten en hierop actief samenwerken met strategische partners.
- verkennen hoe we de kracht van vluchtelingen kunnen inzetten in wijken waar men woont, met sociale aanhaking en burgerschap in de buurt. We sluiten daarbij aan bij maatschappelijke initiatieven in de stad en gebiedsplannen van bestuurscommissies en maken gebruik van inzet van vrijwilligers.
- sport, bewegen en het welzijnswerk in de wijk vormen een spilfunctie bij participatie en het vergroten van het sociaal netwerk. Dit belang willen we laten verankeren in de gebiedsplannen van de bestuurscommissies.

Onderstaande grafiek laat zien waar in Amsterdam de vluchtelingen wonen.

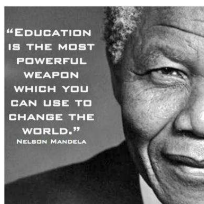
Grafiek 1. In welk stadsdeel wonen vluchtelingen (cohorten 2007 – 2012)



Bron: Edisa en CVS SVAZ

## Thema Onderwijs en scholing

### **Prioriteit 4. Talenten worden benut en iedereen heeft gelijke kansen op het behalen van minimaal een startkwalificatie**



“Education is the most powerful weapon which you can use to change the world”

*Nelson Mandela*

Op 20 mei 2009 publiceerde Regioplan, in opdracht van de toenmalige Dienst Maatschappelijke Ontwikkeling (DMO), het onderzoek “Profielen en behoeften van inburgeraars”. Ten aanzien van de doelgroep vluchtelingen was de conclusie als volgt:

Voor de vluchtelingen geldt geen eenduidig advies. De vluchtelingen laten een diffuus beeld zien. Dit is niet vreemd gezien het gemêleerde karakter van de groep.

Wel kunnen de volgende adviezen worden gegeven:

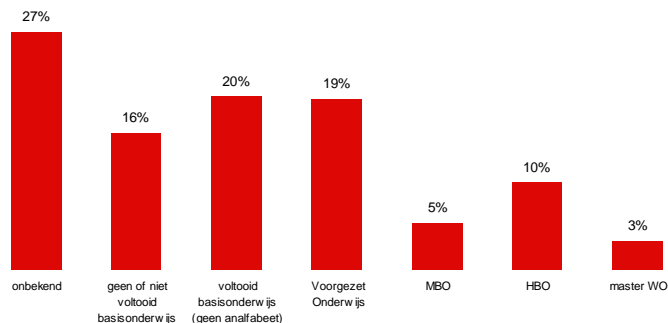
- Zorg voor trajecten die goed aansluiten bij het opleidingsniveau van de vluchtelingen, zoals intensieve trajecten voor hoger opgeleiden.
- Zorg voor duale trajecten voor lager of middenopgeleide vluchtelingen die naar de arbeidsmarkt willen.
- Houd rekening met psychische problemen van een deel van de doelgroep en zorg voor extra begeleiding.

Op grond van dit advies hanteren wij bij de educatie van vluchtelingen de volgende driedeling:

1. Hoger opgeleid: vluchtelingen die niveau MBO-3 en hoger hebben bereikt
2. Middelbaar opgeleid: vluchtelingen met minimaal voltooid basisonderwijs t/m MBO-2
3. Niet of laagopgeleid: analfabeten en vluchtelingen met enige jaren basisonderwijs.

Omdat onderwijs en scholing de kans op duurzaam werk aanzienlijk vergroten, wil het College in de huidige raadsperiode bij iedere vluchteling talenten benutten en kansen blijven creëren op passend onderwijs. Voor de hoger opgeleiden ligt de focus op (bij)scholing via contract UAF, voor de groep middelbaar opgeleiden op het verkrijgen van een startkwalificatie (in samenwerking met het ROC) en voor de groep laagopgeleiden op het verbeteren van de taal in combinatie met participatie (dualiteit).

**Grafiek 2. Opleiding in land van herkomst (cohorten 2011 – 2014)**



Bron: Edisa en CVS SVAZ

Grafiek 2. laat zien welk opleidingsniveau de vluchtelingen - die in de jaren 2011 t/m 2014 in Amsterdam zijn komen wonen - hadden in het land van herkomst.<sup>12</sup>

#### Doelstelling:

- Ad 1 100% van de nieuwe uitkeringsgerechtigde vluchtelingen met studiepotentieel en ambitie tot het volgen van een opleiding op hoog niveau, participeert in het contract tussen gemeente en stichting UAF. 75% rondt het traject succesvol af met een diploma.
- Ad 2 Zoveel mogelijk vluchtelingen hebben een startkwalificatie (diploma MBO<sub>2+</sub>).<sup>13</sup> 50% van degenen die scholing ontvangen, rondt dit succesvol af.
- Ad 3 100% van de analfabete en laagopgeleide vluchtelingen met een bijstandsuitkering heeft een meerjaren trajectplan met maatwerk gericht op passende scholing en deelname aan participatietrajecten.

<sup>12</sup> Het onderwijs aan leerplichtige vluchtelingen maakt geen onderdeel uit van dit Beleidskader. Voor leerplichtigen geldt het reguliere onderwijs, ten behoeve waarvan de Stichting Opvang Leerplichtige Nieuwkomers Amsterdam (SOLNA) actief is. Zie ook "Thema C. Maatwerk voor kwetsbare groepen" en met name *vrouwen en minderjarigen* (blz 11).

<sup>13</sup> Een doelgroepenanalyse vindt in voorjaar 2015 plaats om de groep 'kansrijken' in kaart te brengen.

### Maatregelen beleid

- Ad 1. Het continueren van het contract met UAF met als doel kansrijke vluchtelingen te ondersteunen bij het volgen van taal- en schakelprogramma's en (bij)scholing richting een *opleiding op hoger niveau* (MBO3+/HBO/WO).
- Ad 2. Het faciliteren van scholingsmogelijkheden van de *middelbaar opgeleiden* (afgerond basisonderwijs tot en met MBO) door:
  - toeleiden van vluchtelingen naar leerwerktrajecten met een taalcomponent, in samenwerking met o.a. het ROC van Amsterdam
  - studeren met behoud van uitkering bij het volgen van een vakgerichte en kansrijke (branche) MBO-opleiding
  - afsluiten convenant tussen gemeente en MBO-branche. Mogelijke onderwerpen: studiebegeleiding en ondersteuning, aangepaste instroomeisen, voorschakel programma's, maatwerk in aanbod, etc.
- Ad 3. *Laag opgeleide* vluchtelingen, waaronder analfabeten, lopen een verhoogd risico om niet binnen de daarvoor gestelde wettelijke periode (= 3 jaar en voor analfabeten 5 jaar) aan de inburgeringplicht te voldoen. Omdat de gemeente ook deze kwetsbare groep een actieve rol in de stad wil zien spelen monitoren wij nauwgezet hun studievorderingen, passen zo nodig de begeleiding aan en stimuleren deelname aan participatietrajecten. Hierbij werken de gespecialiseerde klantmanagers en consultants van SVAZ samen met maatschappelijke organisaties en welzijnswerk in de wijken.

### Thema Werk, inkomen en ondernemerschap

#### **Prioriteit 5. Het verhogen van de arbeidsparticipatie van vluchtelingen**

Doelstelling: *het percentage van op de arbeidsmarkt participerende vluchtelingen zal ingevuld worden wanneer beter beeld is van de doelgroep*

**Tabel 5. Streefcijfers arbeidsmarktparticipatie**

Realisatie 2015	2016	2017	2018
Totaal 39%	-%	-%	-%

Het Jaarrapport Integratie 2013 van het Sociaal Cultureel Planbureau constateert bij vluchtelingengroepen een grote achterstand op de arbeidsmarkt. Bij de groep Somalische Nederlanders heeft slechts 26% betaald werk, bij de Irakese Nederlanders 39% en bij de Afghaanse Nederlanders 42%. Bij de totale groep niet-westerse allochtonen en autochtone Nederlanders is dit respectievelijk 53% en 70%<sup>14</sup>.

In het verlengde hiervan blijkt uit het SCP-rapport een hoge uitkeringsafhankelijkheid: 49% van de Somaliërs, 34% van de Irakese Nederlanders en 24% van de Afghaanse Nederlanders heeft een bijstandsuitkering. Bij de totale groep niet-westerse allochtonen en autochtone Nederlanders is dit respectievelijk 12% en 2%.

<sup>14</sup> Het SCP rapport heeft gekeken naar (migranten)groepen binnen de totale beroepsbevolking in Nederland. Zover bekend is geen sprake van een cohort (x jaar in Nederland) waarbinnen de metingen zijn gedaan.

De Amsterdamse cijfers op het gebied van werk en uitkering staan in tabel 5 met vier meetmomenten; september 2012, juli 2013, juli 2014 en juli 2015.

**Tabel 5. percentage vluchtelingen met werk en een bijstandsuitkering**

Cohort	Werkend	Bijstandsuitkering
2007	37%	35%
2008	37%	37%
2009	42%	33%
2010	38%	45%
2011	39%	49%
2012	39%	49%
2013	34%	64%
2014	22%	75%
<b>Eind-totaal</b>	<b>35%*</b>	<b>46%</b>

Bron: RAAK, UWV peildatum 1 september 2015

\*) gemiddeld 29% van dit percentage heeft een aanvullende uitkering naast werk

De vluchtelingen in tabel 5 zijn gegroepeerd naar het jaar waarop de asielvergunning is verkregen en de inburgeringplicht is gestart ('instroom'). Over het algemeen is dat ook het jaar van vestiging in Amsterdam. Grote uitzondering hierop zijn de Pardonners die al langere tijd in Nederland woonden, maar pas in de periode 2007 – 2009 een vergunning verkregen.

Voor vluchtelingen uit 'nieuwe' herkomstlanden met name Syrië zijn dit soort cijfers nog niet voor handen. Wel weten we dat in deze groep relatief veel jongeren zitten. Het onderwijsniveau kan sterk verschillen. Naast werk zal dus ook onderwijs als eerste stap nadrukkelijk in beeld zijn. Zie hierover de voorgaande paragraaf.

Vluchtelingen voor wie onderwijs of werk niet (direct) tot de mogelijkheden behoort, is van belang dat zij in ieder geval participeren in de Amsterdamse samenleving. Participatie bevordert de integratie en ontwikkeling van de persoon en kan zo een opstap zijn om op een later moment alsnog de weg naar werk op te gaan. Ook hieraan besteden we aandacht bij de uitvoering van het beleid zoals hieronder verwoord. Zo kan waar sprake is van het herijken van de route naar werk de uitkomst behalve een aanpassing van die route ook een (voorlopige) aanpassing van het doel zijn: participatie in plaats van werk. Zie ook bij het thema Maatschappelijke participatie en burgerschap.

#### *Maatregelen beleid*

- Zorgdragen voor een integrale aanpak 'van A tot Z' door vluchtelingklientmanagers en consulenten van SVAZ;
  - snel, intensief en hoog inzetten op taal, participatie en zo mogelijk opleiding. Stimuleren tot deelname aan re-integratieactiviteiten
  - coachen en begeleiden met goed en tijdig signaleren van gezondheidsproblemen en doorverwijzen
  - het hanteren van een gezamenlijke inhoudelijke aanpak en gezamenlijk monitoren van het ontwikkelpad van de vluchteling via één persoonlijk ontwikkelpad.
- Obstakels elimineren op het gebied van inkomen:
  - geen toepassing geven aan de inspanningsperiode voor jonge vluchtelingen die zich rechtstreeks uit de opvang in Amsterdam vestigen

- verkennen van vroegtijdige inzet van budgetmaatjes of talige trajecten richting schuldpreventie (persoonlijke administratie) voor vluchtelingen.
- Optimale inzet re-integratie-instrumentarium door:
  - structurele inbedding van pilottraject Toegang tot Amsterdam (TTA) met integrale aanpak op taal, empowerment en werknemersvaardigheden. *NB Uit evaluatie beleid 2011 – 2014 blijkt dat TTA aan een behoefte voldoet. 73% van de deelnemers is uitgestroomd naar een hogere trede van de participatieladder*
  - Ontwikkelen diagnose/werkadviespunt voor versnelling toeleiding naar werk door te kijken naar talenten, werknemersvaardigheden, taalniveau en opleidingsbehoefte. Warme overdracht naar passend vervolgetraject.
  - tussentijdse diagnose (interventie) om route naar werk te herijken
  - het bereiken van meer synergie tussen re-integratieactiviteiten van ), de acties uit het Aanvalsplan Jeugdwerkloosheid, het actieplan ondernemerschap en Werk voor en door vluchtelingen van EZ en de inzet van ketenpartners zoals SVAZ.
- Aandacht voor potentiële zelfstandig ondernemers binnen de groep vluchtelingen door:
  - Inzet team Eigen Werk (WPI)
  - Aansluiten bij ondernemersnetwerken
  - Faciliteren van accelerator programma
- Verbindingen zoeken met maatschappelijke initiatieven:
  - Verkennen mogelijkheden tot publiek private samenwerking om uitstroom naar werk of participatie te vergroten.
  - Samenwerking met werkgevers en uitzendbureaus om aanwezig talent te benutten. Snelle matching op openstaande vacatures met oog op duurzame participatie (aandacht voor inburgering en taal op de werkvloer).

## Thema Welzijn en gezondheid

### **Prioriteit 6. Verbeteren van de fysieke en psychische gezondheid**

Doelstelling: *Er is structurele aandacht voor gezondheid tijdens gemeentelijke begeleiding*

Gezondheid is het vermogen om zich aan te passen en een eigen regie te voeren, in het licht van fysieke, emotionele en sociale uitdagingen van het leven. Gezondheid heeft veel dimensies: fysiek, mentaal, sociale en maatschappelijke participatie, dagelijks functioneren, kwaliteit van leven en zingeving.

De gezondheid van vluchtelingen is gemiddeld genomen slechter dan die van geboren en getogen Amsterdammers. Uit onderzoek<sup>15</sup> blijkt ook, dat bij een deel van de vluchtelingen de gezondheid afneemt naarmate ze langer in Nederland verblijven.

In tal van onderzoeken<sup>16</sup> komen als grootste knelpunten bij vluchtelingen naar voren:

1. Positie op de arbeidsmarkt
2. De gezondheid van vluchtelingen

<sup>15</sup> AMC-UvA, Afd. Sociale Geneeskunde: 'Gevlucht-gezond'. Ondertitel: Ontwikkelingen in gezondheid en zorggebruik van vluchtelingen in Nederland, M. Lamkadden, M.L. Essink-Bot, K. Stronks, februari 2013

<sup>16</sup> Onder meer: SCP: Dichter bij Elkaar, november 2012 Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS): Jaarrapportage Integratie 2012, december 2012, Regioplan: Inburgering en Participatie, mei 2013

Ad 1. Positie op de arbeidsmarkt, omdat het moeilijk blijkt te zijn voor vluchtelingen om werk te vinden c.q. te behouden. Naarmate de werkloosheid of het gebrek aan participatie langer duurt, ervaart men een gevoel van falen en uitzichtloosheid.

Een ander element dat hier aan bijdraagt, is onvoldoende aansluiting kunnen vinden in de Amsterdamse samenleving. Dit gevoel van uitzichtloosheid kan leiden tot psychische problemen. In die zin hangen de twee knelpunten met elkaar samen. Daarnaast is er ook sprake van vaker voorkomen van fysieke aandoeningen, van traumagerelateerde psychische problemen en achterstand in sociale en maatschappelijke participatie. Isolement en het niet participeren op de arbeidsmarkt zijn daar voorbeelden van.

Ad 2. Gezondheid van vluchtelingen

De volgende gezondheidsproblemen komen significant vaker voor bij vluchtelingen in vergelijking met de Nederlandse bevolking:

1. Posttraumatische stress stoornis (PTSS) en angst en depressie
2. Overgewicht/obesitas
3. Onvoldoende bewegen
4. Chronische aandoeningen (waaronder diabetes, hart- en vaatziekten, hoge bloeddruk)

Belangrijke aandachtspunten zijn daarnaast seksuele gezondheid, roken en kindermishandeling/huiselijk geweld.

#### *Maatregelen beleid*

- Zorgen voor vroegtijdig signaleren van enerzijds PTSS/angst en depressie (screeningsinstrument) en anderzijds kindermishandeling. Peilen bereidheid van huisartsen om hetzelfde instrument te gebruiken.  
Tijdig doorverwijzen door respectievelijk de gespecialiseerde klantmanagers/consulenten van SVAZ en de Ouder Kind Centra (OKC's)
- Het meedoen aan sport en bewegingsactiviteiten is goed voor het lichamelijke en geestelijke welbevinden. Bewegen vermindert het risico op overgewicht/obesitas en chronische aandoeningen. Daarnaast werkt sport stressverminderend en vergroot het zelfvertrouwen en het sociale netwerk. Daarom wil de gemeente deelname door vluchtelingen aan sport & beweging stimuleren en inzetten op voorlichting over het belang van bewegen.
- In een zo vroeg mogelijk stadium na vestiging in Nederland licht de gemeente en/of SVAZ de doelgroep voor op het gebied van gezondheidseducatie, waaronder seksuele gezondheid - zo mogelijk in de eigen taal
- Inzetten op voorlichting (gericht op vergroten van kennis) over goede voeding en gezondheidsbevorderende interventies (gericht op gedragsbeïnvloeding), zoals 'Gezond koken, gezond kopen' en 'Diabetes voorkomen', etc.
- Kindermishandeling: ontwikkelen van een vroegsignaleringsmogelijkheid in de Ouder Kind Centra (OKC's).
- Trainen van gespecialiseerde klantmanagers, consulenten SVAZ en vrijwilligers op omgang met vluchtelingen (waaronder LHBT; zie blz. 12/13), belang en inhoud van gezondheidsthema's en (periodieke) inzet van screeningsinstrument(en) en/of zelfredzaamheidsmatrix.
- In overleg met Amsterdamse vluchteling(zelf)organisaties en strategische partners in de zorgketen (zoals Pharos en i-psy) gaan we na wat verder nodig is om zorg voor vluchtelingen te verbeteren. We bespreken dan ook de rol die diverse organisaties hierbij kunnen hebben en de 'interculturaliteit' van GGZ-instellingen

## Kosten vluchtelingenbeleid 2015 - 2016

Tabel 6. bevat een financieel overzicht met de kosten, dekking en ongedekte kosten voor het vluchtelingenbeleid in 2015. Tabel 7 bevat dit overzicht voor het jaar 2016.

Tabel 6. Kosten- en dekkingsoverzicht 2015 per post ( x € 1.000)

2015			
Voorzieningen	Kosten	Dekking	Ongedekt
Educatie & Inburgering	€ 2.315	€ 2.315	€ 0
Armoedebestrijding	€ 841	€ 841	€ 0
Wonen	€ 2.234	€ 2.234	€ 0

Tabel 7. Kosten- en dekkingsoverzicht 2016 per post ( x € 1.000)

2016			
Voorzieningen	Kosten	Dekking	Ongedekt
Educatie & Inburgering	€ 5.421	€ 2.931	€ 2.490
Armoedebestrijding	€ 2.740	€ 2.740	€ 0
Wonen	€ 3.200	€ 2.200	€ 1.000

Activiteiten Educatie & Inburgering bestaan uit: maatschappelijke begeleiding (door stichting VluchtelingenWerk Amstel tot Zaan), taal- en oriëntatieprogramma, flankerende taalvoorzieningen (inzet taalcoaches, taal oefenplekken en talige leerwerkplekken om taalverwerving van Amsterdammers met een taalachterstand te versnellen), scholingstraject hoger opgeleiden (UAF), training vluchtelingklantmanagers.

Activiteiten Armoedebestrijding bestaan uit: woninginrichting (losse elementen zoals gordijnen, bed, koelkast, fornuis) - het betreft hier uitwerking amendement Van der Plicht (nr. 1083), overbruggingsuitkering (voorkomt verschil in betaalritme tussen inkomens, bij vluchtelingen is dit overbrugging tussen leefgeld van COA en toekenning bijstandsuitkering), en armoedevoorzieningen zoals de scholierenvergoeding, collectieve ziektekostenverzekering, stadspas, ICT voorziening kinderen en gratis OV ouderen.

Activiteiten Wonen bestaan uit: matching klant - woonruimte, woninginrichting (vaste elementen: sobere vloerbedekking, een kachel, kosten eerste huur, waarborgsom en administratiekosten), woonbegeleiding bij woningdelen.

Kostenraming 2016 is gebaseerd op volledige realisatie van de geprognostiseerde taakstelling huisvesting van 2.043 personen. Bij de kostentoedeling zijn daarnaast inschattingen gemaakt van aantallen nieuwe vluchtelingen op profielbasis zoals vooropleiding, zorgbehoefte en leeftijd, om de inzet van maatwerk te bepalen. De bedragen zijn exclusief effect op uitkeringslasten.

Door het fors stijgende aantal asielzoekers, moeten we rekening houden met een verdere stijging van de taakstelling 2016, ook omdat de wachttijden bij de IND voordat de asielprocedure start momenteel enkele maanden duurt. Daarnaast komt de EU-afspraken over de verdeling van de asielzoekers uit Italië en Griekenland bovenop de wettelijke taakstelling. Voor de jaren 2017 en 2018 is het om voorgaande redenen niet te voorspellen wat de taakstelling zal zijn, de kosten voor deze jaren zijn PM.

De prognose op de aantallen vanuit de taakstelling van het Rijk wordt stapsgewijs concreter. Bij Voorjaarsnota 2016 komt een financieel overzicht op basis van bijgestelde prognoses en realisaties. Tot die tijd bieden de portefeuilles werk & onderwijs een risicobuffer.

### **Bijlagen bij dit Beleidskader:**

- **Procesplaat Arrangement 'Van A tot Z'**
- **Activiteiten taal & re-integratie voor vluchtelingen**

### **Toelichting bij bijlage 1: procesplaat Arrangement 'Van A tot Z'**

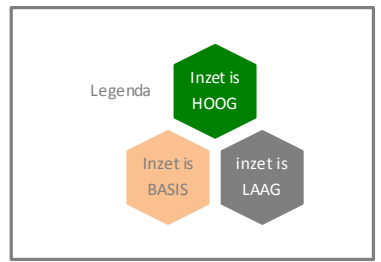
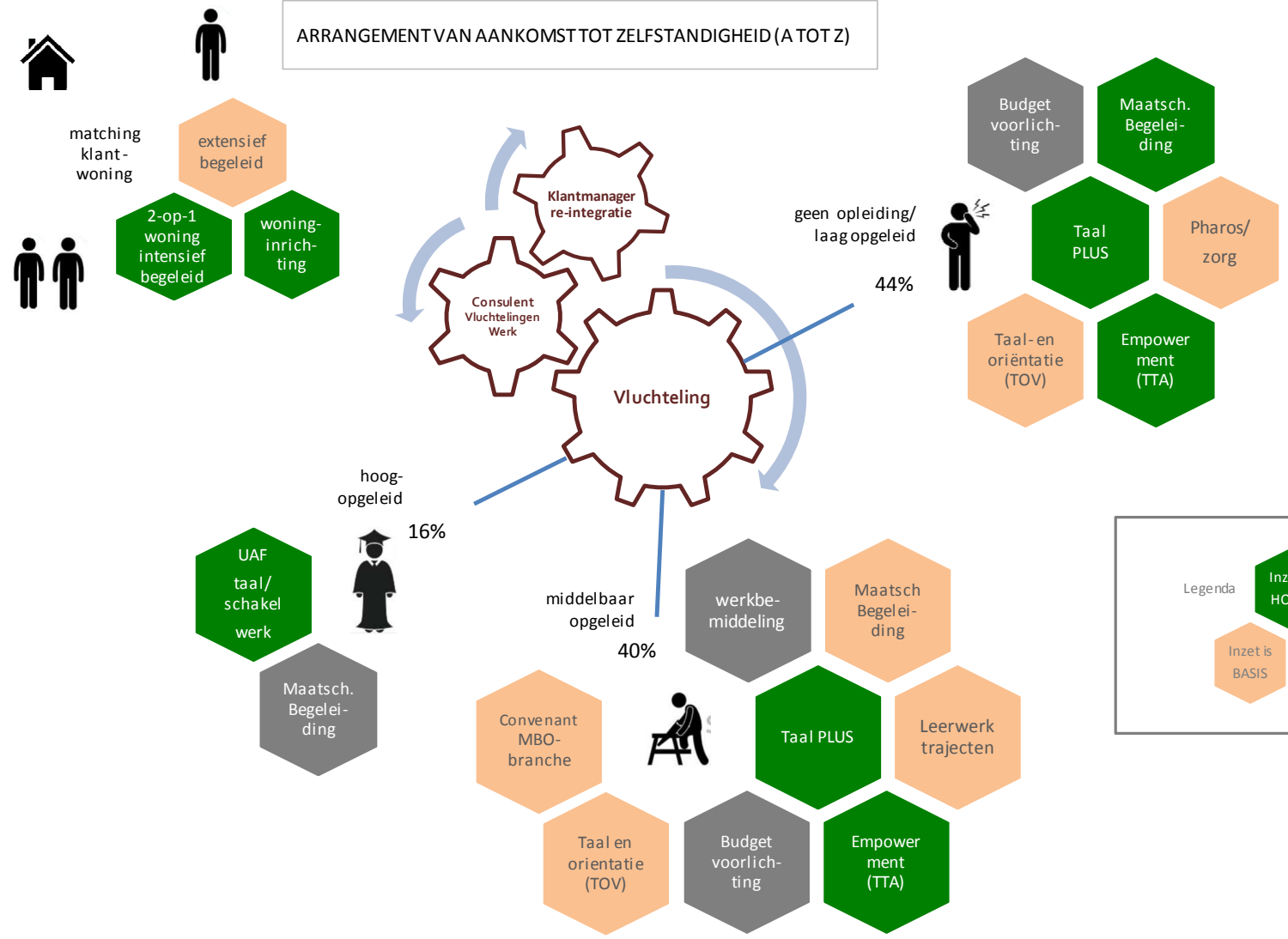
- Gemeente Amsterdam zet in op maatwerk en een integrale aanpak. We ondersteunen vluchtelingen met maatwerk om op eigen benen te staan en voor zichzelf op te komen. De integrale aanpak is gericht op het snel aanbieden van geschikte woonruimte en direct (snelle) activering en heeft expliciet aandacht voor opleiding en scholing voor laag-, midden en hoogopgeleiden, waardoor vluchtelingen zich beter kunnen voorbereiden op werk en participatie.
- Het proces van aankomst in Amsterdam begint met het vinden van een geschikte woonruimte (matching). Intensiteit van woonbegeleiding is afhankelijk van de persoonlijke situatie: gezin of alleenstaand, medische aanpassingen, woningdelen, etc.
- Voor ondersteuning bij participatie en re-integratie fungeren gespecialiseerde (vluchteling)klantmanagers bij gemeente en consultants van stichting VluchtelingenWerk Amstel tot Zaan (SVAZ) als poortwachters. Zij zijn de professionals die samen met de klant bepalen in welke mate en met welke instrumenten uit het arrangement de vluchteling het beste geholpen is in zijn persoonlijke situatie.
- Het arrangement biedt een raamwerk met richtlijnen en mogelijke interventies. De poortwachter kan hier altijd van afwijken in het belang van klant (maatwerk).
- Direct vanaf aankomst in Amsterdam worden behoeften en kansen in kaart gebracht en vluchtelingen ingedeeld aan de hand van hoofdprofielen: zorg/laagopgeleid, middenkader/startkwalificatie, hoogopgeleid. Ook andere relevante factoren worden daarnaast zoveel mogelijk direct vanaf de start in beeld gebracht: financiële huishouding, sociale kaart/netwerk, kwetsbaarheid vanwege achtergrond, traumatische ervaring, zorgbehoefte etc.
- De poortwachters werken zoveel mogelijk samen met maatschappelijke organisaties in de wijk (gebiedsgericht werken).

### **Toelichting bij bijlage 2: Activiteiten taal & re-integratie voor vluchtelingen**

- Gemeente Amsterdam hanteert een integrale aanpak met een doorlopende leerlijn. Bijlage 2 laat dit zien vanuit vijf fases: 1. oriëntatie, 2. activering, 3. diagnose, 4. voorschakel en 5. arbeidstoeleiding.
- De vluchteling start direct met een taal- en oriëntatieprogramma (TOV) die de eigen kracht van de vluchteling aanspreekt en activeert. In een portfolio hebben deelnemers zelfstandig realistische toekomstplannen beschreven met een aanpak op taalverwerving en een route naar uitkeringsonafhankelijkheid.
- De vluchteling start direct met het opbouwen van een netwerk en houdt deze levend.
- De poortwachters (vluchtelingklantmanager en consultant SVAZ) monitoren samen met de klant het persoonlijke ontwikkelpad via een dynamisch traject/leerwerkplan.
- De gezondheidsbalans wordt periodiek gecheckt via ondermeer de zelfstandigheidscheck (SVAZ) en de Zelfredzaamheidsmatrix (gemeente).
- Naast tussentijdse persoonlijke gesprekken, vindt herijking van de persoonlijke situatie plaats bij de intake, na 3 maanden (einde TOV), na 6 maanden (terugkomdag), na 1-2 jaar (diagnose). Elk moment kan worden gebruikt om de aanpak bij te stellen.
- De partners in de vluchtelingketen werken zoveel mogelijk met 1 leerwerkplan voor de individuele vluchteling. De klant is eigenaar van dit groeiplan. Hierbij wordt gekeken naar ontwikkelingen en mogelijkheden op het gebied van ICT en koppeling van systemen. Hierbij zoeken we naar goede voorbeelden van anderen.



ARRANGEMENT VAN AANKOMST TOT ZELFSTANDIGHEID (A TOT Z)



Bijlage 1. Procesplaat Arrangement 'Van A tot Z'

## Activiteiten taal & re-integratie vluchtelingen

Regie/poortwachter: vluchtelingklantmanager (VKM activering) en consulent stichting VluchtelingenWerk Amstel tot Zaan (SVAZ)

Bijlage 2. Activiteiten taal & re-integratie voor vluchtelingen

FASE	1. Oriëntatie	2. Activering	3. Diagnose	4. Voorschakel	5. Arbeidstoeleiding
Doel	Juiste start	Actiefhouden	Route herijken	Drempels weg	Naar werk
Netwerk	Groep (15)	Terugkomdag(en)	Groep (30)	Groep (15)	Netwerkbijeenkomst
Monitoren Ontwikkeling	Trajectplan/ Persoonlijk Ontwikkelplan (POP)	Eindgesprek Taal & oriëntatieprogramma vluchtelingen (T OV) Voortgangsgesprek	Trajectplan/POP Arbeidsmarktmodule	Trajectplan/POP	Trajectplan/POP Leerwerkplan
Welzijn	Zelfstandigheidscheck (SVAZ)	Zelfstandigheidscheck (SVAZ)	Zelfredzaamheidsmatrix/Zelfstandigheidscheck (SVAZ)	Zelfstandigheidscheck (SVAZ)	Zelfstandigheidscheck (SVAZ)
Instrumenten	Maatschappelijke begeleiding				
	Taal- en oriëntatieprogramma (TOV)	Taalcoach Taal oefenplek	Verplichte Diagnoseweek	Toegang tot Amsterdam (empoweren)	Leerwerktraject: talige MBO-opleiding
		Activeringsplek Wijkbuurt		Educatie Werkt! (taal)	Werk & re-integratie intensief
					Werk & re-integratie extensief
					Starbaan (stichting VluchtelingenWerk)



**Gemeente  
Amsterdam**

**Beleidskader Vluchtelingen in Amsterdam 2015 -2018**